

ಭವಿಷ್ಯವೆಂಬ ಬಹುರೂಪಿ ಬೆಳಕು

ಅಶೋಕ ವಾಚಪೇಯಿ

‘ಭವಿಷ್ಯ ಚಿಂತನೆ’ ಯನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಆಶಯವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ನೀನಾಸಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಿಬಿರ - ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೦೦೨ರ ಸಮಾರೋಹ ಉಪನ್ಯಾಸ; ಉಪನ್ಯಾಸಕ ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ ವಾಚಪೇಯಿ ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಧೀಮಂತ ಚಿಂತಕರಲ್ಲೊಬ್ಬರು, ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯ ಗಣ್ಯ ಕವಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರು.

ಸಂಗ್ರಹ - ಅನುವಾದ: ಜಶವಂತ ಚಾಧವ

ಕಾಲಲೀಲೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ, ಬಾಳಿ ಕೊನೆಗೆ ಕಾಲಲೀನವಾಗಿ ಹೋಗುವ ನಾವು ಒಟ್ಟೂ ಕಾಲವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಗದಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಹುಟ್ಟು-ಸಾವುಗಳ ನಡುವಿನ ಕಾಲಾವಧಿಯ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಕೊಂಚವಾದರೂ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮ ಭೂತ ನಮ್ಮ ಕೈಮೀರಿದ್ದಾದರೂ ನಮ್ಮ ವರ್ತಮಾನ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯಗಳು ತುಸುವಾದರೂ ನಮ್ಮ ಅಂಕೆಗೆ ಸಿಗುವಂಥವಾಗಿವೆ. ಬದಲಾಯಿಸಲಾಗದ ಭೂತದ ನೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ನಾವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಭಾವ ಬಯಸುವಂತಹ ವರ್ತಮಾನ-ಭವಿಷ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇವೆ; ನಮ್ಮ ಭಾವವನ್ನು ಭಯಕ್ಕೀಡುಮಾಡುವ ‘ಭೂತ’ಗಳನ್ನು ವರ್ತಮಾನ-ಭವಿಷ್ಯಗಳ ವಲಯದಿಂದ ಉಚ್ಚಾಟಿಸಲು ಸೆಣಸುತ್ತೇವೆ. ಮನುಚಕುಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಾಲದೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಕ್ರಮ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಇದು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಕೆಲವು ಬೆಳೆವಣಿಗೆಗಳು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪಲ್ಲಟಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ; ವರ್ತಮಾನ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕೆಲವು ಮನುಷ್ಯರ ವರ್ತಮಾನದ ಭೌತ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ವಸಾಹತನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆಳಿದರೆ, ಇಂದು ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬಹುಜನರದ್ದಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಸಕಲ ಜೀವರೂಪಗಳದ್ದೂ ಭವಿಷ್ಯ ಭೌತಕ್ಷೇತ್ರ-ಭಾವಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆರಡನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ.

೨

ನಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯ ಇಂದು ನಮ್ಮದೆ ಭವಿಷ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಅದು ಸ್ವಾರ್ಥಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಪೆಡಂಭೂತಗಳ ಪರಪೀಡಾಕ್ರೀಡೆಯ ಅಂಕಣವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯ ಇಂದು ನವನವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಕ್ತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹೇರುತ್ತಿರುವ ನಕಾಶೆಗೆ ಕುಗ್ಗುತ್ತಿದೆ.

— ಇಂಥದೊಂದು ಸಂಕಷ್ಟಕರ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಈ ಶಿಬಿರದ ಆಶಯವಾದ ‘ಭವಿಷ್ಯ ಚಿಂತನೆ’ಯ ಕುರಿತು ನನ್ನ ಕೆಲವು ಬಿಡಿಬಿಡಿ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಹಲವು ಪ್ರಾಜ್ಞರು ಈಗಾಗಲೇ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ, ಏಕಾಕಾರಿ ಭವಿಷ್ಯದಷ್ಟು ಅಪಾಯಕಾರಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಏಕವಚನ ರೂಪಿಯೂ ಏಕೈಕನಿರ್ವಚನರೂಪಿಯೂ ಆದ ‘ಭವಿಷ್ಯ’ದ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಸಹಜ ವೈವಿಧ್ಯಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೆ ಸ್ಥಾನವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ, ಬಹುನಿರ್ವಚನ ಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಬಹುವಚನರೂಪಿ ‘ಭವಿಷ್ಯಗಳು’ ಎನ್ನುವ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಜೀವಿಗೂ ಅದರದರ ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅದರದರ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬಹುತ್ವವೆನ್ನುವುದು ಮೂಲಭೂತವಾದೊಂದು ಜೀವತತ್ವವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ನಾವು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಇಂಥ ‘ಬಹುತ್ವ’ದ ಕಲ್ಪನೆ ಹೊಸತೇನಲ್ಲ. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ನಾವು ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ರಂಗಗಳಲ್ಲೂ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಆಧರಿಸುತ್ತಲೂ ಆದರಿಸುತ್ತಲೂ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಇಂದಿನ ಚರ್ಚೆಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ನಾವು ‘ಕಾಲ’ವನ್ನು ಬಹುಮುಖಿಯಾಗಿಯೆ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಾಲವೆನ್ನುವುದು ಹಲವು ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳ ಸಂಗಮದ ಹಾಗೂ ಸಂಘರ್ಷದ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ನಾವು ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಜನ್ಮದಿನವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ, ಹಬ್ಬಹರಿದಿನಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನೇ ನೋಡಿ. ಅಲ್ಲಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಪಾರಂಪರಿಕ ಪಂಚಾಂಗವನ್ನೂ ಆಧುನಿಕ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರನ್ನೂ, ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಸರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಬ್ಬಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂವತ್ಸರ-ಋತು-ಮಾಸ-ಪಕ್ಷ-ತಿಥಿಗಳ ಕ್ರಮವನ್ನೂ, ಧಾರ್ಮಿಕೇತರ ಹಬ್ಬಗಳಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ಸವ, ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವಗಳಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಗ್ರೆಗೊರಿಯನ್ ಕಾಲಮಾನದ ವರ್ಷ-ತಿಂಗಳು-ದಿನಾಂಕಗಳನ್ನೂ ಆಧರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಾ, ಪಾಕಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರತಿಮೆಯೊಂದನ್ನು ಬಳಸಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ — ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾಲವೆನ್ನುವುದು ಭಾರತೀಯರ ಊಟದ ಧಾಲಿಯಂತೆಯೆ ಹೌದು.

ಪಶ್ಚಿಮದ ಊಟದ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದೊಂದು ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಾದಮೇಲೊಂದರಂತೆ ತರುತ್ತ ನೀಡುತ್ತ ಬಂದರೆ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಥಾಲಿಯ ಬೇರೆಬೇರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನೂ ತುಸುತುಸು ಬಡಿಸಿ ಅನಂತರ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಬಡಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಥಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಯಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುವಿಧವ್ಯಂಜನಗಳು ಸಹಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಸಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಥಾಲಿಯಲ್ಲೂ ಇದೇ ರೀತಿ ಬಹುಬಗೆಯ ಕಾಲರೂಪಗಳು ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ದೆಹಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರುಗಳಂತಹ ನಗರಗಳ ಯಾವುದೇ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಸಾಕು, ಈ ಮಿಶ್ರವಾಸ್ತವ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿ-ಕುದುರೆಗಾಡಿ-ಸೈಕಲ್-ಬೈಕ್-ಕಾರು-ಟ್ರಕ್ಯುಗಳು ಮೈಗೆ ಮೈ ತಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಿರುಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಅದು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ವಾಹನಗಳ ಸಾಲು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಆ ವಾಹನಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಭಿನ್ನ ಶತಮಾನಗಳ ಮೆರವಣಿಗೆಯೂ ಹೌದು ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆಯಷ್ಟೆ ಈ ಶಿಬಿರದ ಮುಖ್ಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಶ್ರೀ ಭದ್ರಗಿರಿ ಅಚ್ಚುತದಾಸರ ಹರಿಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೋತೃಗಳಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಭಾಗ್ಯ ನಮಗೆಲ್ಲ ಒದಗಿಬಂದಿತ್ತು. ಈ ರೀತಿಯ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕಲೆಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ನಿತ್ಯ ಸೆಳೆಯುವ, ರಸವಿಸ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಅದ್ದುವ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಬಗೆಗೆ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನೂ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ನೂರಾರು ನೋಡಿದ್ದರೂ ಕೇಳಿದ್ದರೂ ನಾವೆಲ್ಲ ನಿನ್ನೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮೋಡಿಗೊಳಗಾದೆವು. ಪುರಾಣಕಾಲದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿದ ದಾಸರು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊರಳಿಕೊಂಡರು; ಅನಂತರ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಾಗಿ ಬಂದರು; ಮುಂದೆ ಸಲೀಸಾಗಿ ಪುರಾಣ-ಇತಿಹಾಸ-ವರ್ತಮಾನಗಳ ನಡುವೆ ಜೀಕುತ ಜಿಗಿಯುತ್ತ ನಡೆದರು. ಒಂದು ನಿಮಿಷ ವ್ಯಾಸ-ವಾಲ್ಮೀಕಿಯರುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದರೆ ಮರು ನಿಮಿಷ ಕುವೆಂಪು-ಅಡಿಗ-ಬೇಂದ್ರೆಯವರುಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದರು, ಮೂರನೆ ನಿಮಿಷ ಬಸವ-ಅಲ್ಲಮ-ಕಬೀರ-ತುಳಸಿದಾಸರುಗಳನ್ನು ನೆನೆಸಿದರು; ರಾಮಾಯಣ-ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅಮೆರಿಕಾ - ಇರಾಕುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದರು; ಪಾಂಡವ-ಕೌರವರ ಕಥೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಸಮಕಾಲೀನ ನಾಯಕರುಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದರು; ಗಹನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಹಾಸ್ಯಚಟಾಕಿ ಸಿಡಿಸಿದರು, ಗದ್ಯವನ್ನು ಉಲಿಯುತ್ತ ಅದನ್ನು ಪದ್ಯವಾಗಿಸಿದರು. ಅವರ ಅದ್ಭುತ ಕಥಾಲಹರಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿದ್ದ ನಮಗೆ 'ಪೌರಾಣಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ-ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನೂ

ಆಧುನಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ-ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನೂ ಅಯೋಧ್ಯೆ-ಅಮೆರಿಕಾಗಳನ್ನೂ ಹೆಗ್ಗೋಡು - ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗಳನ್ನೂ ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಉಸಿರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವುದು ತರ್ಕಸಮ್ಮತವೇ? ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ದೇಶ-ಕಾಲಗಳನ್ನು ಕಲಸುಮೇಲೋಗರ ಮಾಡಿದಂತಲ್ಲವೆ?' ಎನ್ನುವ ಅಸಂಗತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಾವುವೂ ಕಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ, ನಮ್ಮ ಕಾಲಕಲ್ಪನೆ ಸರ್ವಾಂಗಶುದ್ಧಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಸಮ್ಮತ್ತ ಕಾಲವನ್ನೆ ಹೆಚ್ಚು ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವಂಥದು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವುದು ಏಕಮೇವ ಕಾಲವಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಕಾಲಮಾನ ಸಂಕರಗಳಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡ ಕಾಲಸಂಕುಲ. ಹಾಗೆಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ಭೂತ-ವರ್ತಮಾನ-ಭವಿಷ್ಯಗಳೆಂಬ ಕಾಲಖಂಡಗಳ ನಡುವಿನ ಗಡಿ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಸ್ತರಕ್ಕೆಷ್ಟೆ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿದ್ದೂ ಅತ್ಯಂತ ತೆಳುವಾದುದೂ ಆಗಿದ್ದು, ಬಹುಬಾರಿ ಆ ಗಡಿ ಕರಗಿ, ಅಖಂಡಕಾಲದ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ನಮ್ಮ ಭಾವವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಇಂಥದೇ ಬಹುತ್ವ ನಮ್ಮ ಒಟ್ಟೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶಕ್ತಿಯೂ ಆಗಿದೆ.

... ..

ನನ್ನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವಜೀವಿ ತನ್ನ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಮೂರು ಅತಿಮುಖ್ಯ ಅವಿಷ್ಕಾರಗಳೆಂದರೆ ದೈವ, ಕಾಲ ಹಾಗೂ ಭಾಷೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಅವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಬರಿಯ ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಷ್ಟೆ ಎನ್ನುವಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಮೂರು ನಮ್ಮ ಭವ-ಭಾವಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಿವೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ದೈವದ ಕಲ್ಪನೆ. ದೇವರು ಮಾನವನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೆನ್ನುವ ಮಾತಿನ ಸತ್ಯ ಎಷ್ಟೊ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ, ಮಾನವ ದೇವರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೆನ್ನುವುದು ನನಗಂತೂ ಸತ್ಯವಾಗಿಯೇ ತೋರುತ್ತದೆ. ನಾಸ್ತಿಕನಾದ ನನಗೆ ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲವೇನೂ ಹೌದು, ಆದರೆ ದೈವಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮಾತ್ರ ನನ್ನನ್ನು ವಿಸ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಅದ್ದುತ್ತದೆ, ಬರಡು ಭಯ-ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ವಿನಯಭಾವವನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ, ನನ್ನ ಒಟ್ಟೂ ಮೈ-ಮನಗಳಿಗೆ ಅನಿರ್ವಚನೀಯ ರೋಮಾಂಚನವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ. ದೈವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆ ಏನೆ ಇರಲಿ, ಅದು ಕಲೆ, ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಗಳಂತಹ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಮೂಲವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾರರು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಕಾಲದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಅನ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬಹುಶಃ ಕಾಲವನ್ನು ನೈಸರ್ಗಿಕ/ಭೌತಿಕ ಕಾಲವನ್ನಾಗಿಯಷ್ಟೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತವೆಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಮಾತ್ರ ಕಾಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಅದಕ್ಕೊಂದು

ಪರಿಭಾವನೆಯ ರೂಪವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು, ಆ ಮೂಲಕ ಸ್ತೃತಿ, ಇತಿಹಾಸ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಕಾಲದಷ್ಟೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಲ್ಪನೆ - ನನ್ನ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯದಾದ - ಭಾಷೆಯ ಕಲ್ಪನೆ. ಮಾನವ ಭಾಷೆಯ ಸಲಕರಣೆಯನ್ನು ಆವಿಷ್ಕರಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಈ ವಿಶ್ವದಲ್ಲೊಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು, ಈ ಜೀವನಕ್ಕೊಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಭವವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದು ದೇವರೊ, ಪ್ರಕೃತಿಯೊ, ಅಕಾರಣ ಆಕಸ್ಮಿಕವೊ ಯಾರೆ ಆಗಿರಲಿ, ಈ ಭವಕ್ಕೊಂದು ಭಾವಾರ್ಥ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದು, ಮಾನವನ ಮಟ್ಟಿಗಂತೂ, ಅವನದೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಭಾಷೆ ಎನ್ನುವುದಂತೂ ನಿಶ್ಚಿತ.

ದೈವ-ಕಾಲ-ಭಾಷೆಗಳ ಮೂಲಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ತಳಹದಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾವು ಮಾನವರು ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ನಾಗರಿಕತೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆಗಳೂ ಮೂಲತಃ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಹಾಗೂ ಮಾನವಸಮುದಾಯದ ಪರಮತತ್ವಗಳಲ್ಲೊಂದೆಂದೆ ತಿಳಿದು, ಅದನ್ನು ಆದರಿಸುತ್ತಲೂ ಪೋಷಿಸುತ್ತಲೂ ಬಂದಿವೆ. ಈ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಧಕ್ಕೆಗಳಾದರೂ ಅವೆಲ್ಲ ಅಲ್ಪಪ್ರಮಾಣದ್ದಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಘಟ್ಟ ಮಾತ್ರ ಅದಕ್ಕೆ ಮರ್ಮಘಾತಕವಾದ ಹೊಡೆತವನ್ನೇ ನೀಡಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ವಿಜ್ಞಾನ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ-ವಸಾಹತುಶಾಹಿ-ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಲ್ಪನೆಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಜೀವಬಹುತ್ವಕ್ಕೂ ಜೀವನಕ್ರಮಬಹುತ್ವಕ್ಕೂ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸವಾಲುಗಳನ್ನೆ ಎಸೆದಿವೆ. ಆಧುನಿಕ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಈಗ ಭಾರತವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಜಗತ್ತಿನ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಭಾಗಗಳನ್ನೂ ಆವರಿಸುತ್ತ ನಡೆದಿರುವ ಈ ಕರಾಳಶಕ್ತಿಗಳು ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನು ತಮ್ಮ ಏಕಮೇವ ಮಾನದಂಡಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗಡೆ ತೂರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಅದಷ್ಟು ಸಂಕುಚಿತಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿವೆ; ಕೆಲವೆಡೆ ಗೆಲುವನ್ನೂ ಇನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆ ಸೋಲನ್ನೂ ಕಂಡಿವೆ.

ಈ ಕುರಿತು ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೆಲವು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ - ನಿಜಕ್ಕೂ ಮಾನವೀಯವಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ರಷಿಯಾದ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಕ್ರಾಂತಿ ಆ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಅಮಾನವೀಯ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ತನ್ನ ಮೂಲಪುರುಷ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಆನ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದ ಅಂತ್ರಾವೈರುಧ್ಯಗಳ ದೋಷಕ್ಕೆ ಕೊನೆಗೆ ತಾನೂ ಬಲಿಯಾಯಿತು. ಸರಿಸುಮಾರು ಮುಕ್ಕಾಲು ಶತಮಾನದ ಕಾಲ ಬಾಳಿದ್ದ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೊದಮೊದಲು ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದ ಮಹತ್ವದ ಪರ್ಯಾಯ ಮಾದರಿ

ಯೊಂದೆಂದು ತೋರಿದರೂ ಅದರ ಒಳಹುಳುಕುಗಳು ತಾವೆತಾವಾಗಿ ಬಯಲಾಗ ತೊಡಗಿದವು. ವಿಶ್ವ ಸಮಸ್ತ ಪಲ್ಲಟದ ಮತ್ತು ಭವ್ಯಮಾನವ ಭವಿಷ್ಯದ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದ ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮಾನಸನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ದುರಂತದ ಕಥೆಯಾದರೆ ಹಿಟ್ಲರ್‌ನದು ದುರುಳಕಥೆ. ಅವನ ಭವಿಷ್ಯಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಂತೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದೊಂದು ಎತ್ತರ-ಗಾತ್ರಗಳು, ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಬಣ್ಣದ ಮೈ-ಕಣ್ಣು-ಕೂದಲುಗಳು ಇದ್ದವರು ಮಾತ್ರ ಮನಿಷ್ಯರಾಗಿದ್ದರು; ಅದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನ ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳವರೆಲ್ಲ ಪಶುಸಮಾನರಾಗಿದ್ದರು. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ಭವಿಷ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಮೊದಲನೆ ವರ್ಗದವರ ಸ್ವತ್ತಾಗಿತ್ತು; ಎರಡನೆ ವರ್ಗದವರೇನಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಜೀತದಾಳುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯ, ಅಂತಹ ಭಯಾನಕ ಭವಿಷ್ಯಕಲ್ಪನೆ ಕುಡಿಯೊಡೆಯುವ ಮುನ್ನವೆ ಮುರುಟಿಹೋಯಿತು.

ಪ್ರಸಕ್ತ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ, ಮೇಲ್ಕಂಡ ಎರಡು ಭವಿಷ್ಯಕಲ್ಪನೆಗಳ ಹೋಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಅಮಾನವೀಯವೆಂದೂ ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಆಪ್ತಾಯಮಾನವೆಂದೂ ತೋರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಕಲ್ಪನೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಹೊರಟಿದೆ. ಇದು ಅಮೆರಿಕನ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭವಿಷ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಕವೆಂದು ಕಂಡರೂ ಇದೂ ಕೂಡಾ ಬಹುತ್ವ ವಿರೋಧಿಯೂ ಏಕಾಧಿಪತ್ಯವ್ಯಾಮೋಹಿಯೂ ಆದುದೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಮೆರಿಕಾ ತನ್ನ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲೆತ್ತಿಸುವುದು ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳ ಮೂಲಕ; ಅವು - ರಾಜಕಾರಣ, ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಸಿನಿಮಾ-ಟೆಲಿವಿಷನ್‌ಗಳು. ಜಗತ್ತಿನ ಬೇರಾವುದೆ ದೇಶಕ್ಕಿಂತ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಮತ್ತು ಮಾರುವ ಅಮೆರಿಕಾ ಆ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಆರ್ಥಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಊಹೆಗೂ ನಿಲುಕದಷ್ಟು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದೆ, ಅದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಅದೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವರ್ಧಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಒಂದೆಡೆ ಸ್ಥೂಲಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನೂ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ವ್ಯೂಹ ರಚಿಸುವ ಅಮೆರಿಕಾ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜನಾಂಗಗಳನ್ನೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಅಡಿಯಾಳುಗಳಾಗಿಗೊಳ್ಳುವ ಸಂಚನ್ನೂ ರೂಪಿಸಿದೆ. ತನ್ನ ಜೀವನಶೈಲಿಯನ್ನೇ ಅತ್ಯಂತ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವೆಂದು ಬಿಂಬಿಸುವಂತಹ ಸಿನಿಮಾ, ಟೆಲಿವಿಷನ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಸರಕುಸನ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಜಾಹೀರಾತುಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಛೂ ಬಿಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಅದು ಅನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತಿಕೆಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಅಪಾಯಕಾರಿ

ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ವಿಯಟ್‌ನಾಮ್ ದುಸ್ಸಾಹಸದಿಂದ ಏನೇನೂ ಪಾಠ ಕಲಿಯದ ಅದು ಮುಂದೂ ಅಂಥದೆ ಅಸಂಖ್ಯ ದುಷ್ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಕೊಂಡಿದೆ; ತಾನೇ ಜಗತ್ತಿನ ಅತಿ ಖೂಳ ಭಯೋತ್ಪಾದಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಸಹನೆಯ ನೀತಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಅದರ ಭವಿಷ್ಯ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನ ಭವಿಷ್ಯಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆ ಅಲ್ಲ.

ಈ ನಡುವಿನ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಭಾರತೀಯರೂ ಭವಿಷ್ಯಕಲ್ಪನೆ ಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೆವು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳಿಸಿದ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಸರ್ವಸಮಾನತೆ - ಸಹಬಾಳ್ವೆಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಹೊಸ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕನಸು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರದಾಗಿತ್ತು. ರಷಿಯಾ-ಅಮೇರಿಕಾಗಳಿಗೆ ತೀರಾ ಭಿನ್ನವಾದ, ಪರ್ಯಾಯ ವಾದರಿಯ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ಮಹದಾಸೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಈ ಸ್ವಪ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಗ್ನವಾಗಿಲ್ಲವೇನೋ ನಿಜ, ಆದರೆ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಜರುಗಿದ, ಜರುಗುತ್ತಿರುವ ಕೆಲವು ದುರ್ಘಟನೆಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ತೀವ್ರವಾದ ಧಕ್ಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರುವುದೂ ಅಷ್ಟೇ ನಿಜ. ಗುಜರಾತಿನ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ ಇಂಥದೊಂದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಉದಾಹರಣೆ. ಆ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡದಷ್ಟೆ ಆಘಾತಕಾರಿ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ-ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳಾಗಲಿ, ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ -ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಲಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷ-ವಿಪಕ್ಷೀಯ ನಾಯಕರಾಗಲಿ ಯಾರೂ ಕೂಡ ಮಾನವೀಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ನರಮೇಧವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಲೋ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ದೂಷಿಸುತ್ತಲೋ, ಆ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಸುಭದ್ರಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಇಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೊಂದು ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕಾಲ ಕಳೆದರು. ರಾಜಕಾರಣವೊಂದನ್ನೇ ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಅವರಿಗೆ ಆ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಿಸುವಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಮೌಲಿಕವಾದ ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆಯೆಂಬ ಸರಳಸತ್ಯ ತುಸುವೂ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಇದಾದಮೇಲೆ, ಹರಿಯಾಣಾದ ಚಾಜರ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ದಲಿತರ ಹತ್ಯೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ; ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರಾಜಕೀಯಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿ, ನಿಸ್ಸಹಾಯಕ ಜನರನ್ನು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಗಳಿಗೆಯ ಆಟದ ದಾಳಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೃದಯಹೀನತೆ ತೋರಿತು.

ಈಯೆಲ್ಲ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವಂತೆ, ಇಂದು ರಾಜಕಾರಣವೂ ಕೂಡ ಏಕಮುಖಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ; ಜಗದ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೂ ತಾನು ಮಾತ್ರ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಬಲ್ಲೆನೆಂಬ ಸೊಕ್ಕನ್ನೂ ಸಂಕುಚಿತಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಚುನಾವಣೆ -ಮತಗಳಿಕೆ-ಅಧಿಕಾರಗ್ರಹಣಗಳಿಗಷ್ಟೆ ಸೀಮಿತವಾದ ಇಂದಿನ ರಾಜಕಾರಣ

ರಾಜಕಾರಣವೇ ಅಲ್ಲ. ಅದು ತನ್ನ ಬಹುಮುಖಿ ಗುಣವನ್ನು ಬಹುಜನಪರತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ಸೂರೆ ಹೊಡೆಯುವ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಸುರಿದುಕೊಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ.

ರಾಜಕಾರಣದ ಕಥೆ ಹೀಗಾದರೆ ಅದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಬೇಕೆಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸಬೇಕೆಂದ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಕಥೆ ತೀರಾ ಭಿನ್ನವಾಗೇನಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ಹೊಸತರಲ್ಲಿ ಸುಶಿಕ್ಷಿತವೂ ಸುಸಂಸ್ಕೃತವೂ ಆದ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮಾಜದ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಬಲ್ಲದು, ಮಾನವ ಘನತೆಯ ಮಾದರಿಯೊಂದನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಡಬಲ್ಲದು ಎನ್ನುವ ದೃಢ ನಂಬಿಕೆಯೊಂದಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಅದು ಇಂದು ತನ್ನ ಭವಿಷ್ಯವೊಂದನ್ನೇ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿಯ ತತ್ವವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಸೆಕ್ಯುಲರ್ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ರಮ ನಮ್ಮ ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನೂ ಅಕಾರಣ ಪರದ್ವೇಷವನ್ನೂ ತೊಡೆಯಬಲ್ಲದು ಎನ್ನುವ ವಿಶ್ವಾಸ ಹುಸಿಯಾಗಿ, ಆ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ರಮವೇ ಇಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಕ್ತಿಪಾವಿತ್ರ್ಯಹೀನರನ್ನಾಗಿಯೂ ವಿವೇಚನಾರಹಿತರನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹಳೆಯ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಿಗೊಳಿಸಿ ಅವುಗಳ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡ ಆಧುನಿಕ ಮಾನವತಾವಾದದಲ್ಲಿ ಈಗ ಮಾನವೀಯತೆಯ ಸ್ಪರ್ಶ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಗುಜರಾತಿನ ಹಿಂಸಾಕಾಂಡವೇ ಹೇರಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ದೇಶವಿಭಜನೆಯ ಕಾಲದ ಗಲಭೆಗಳ ಭೀಕರತೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುವಂತಿದ್ದ ಈ ಹಿಂಸಾಕಾಂಡದಲ್ಲಿಕಂಡುಬಂದ ಒಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವೂ ಆದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಮಧ್ಯಮ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗಗಳ ಜನರು ಅತ್ಯಂತ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ವರ್ಷಾನುಗಟ್ಟಲೆ ನೆರೆಹೊರೆಯವರಾಗಿ ಸೌಹಾರ್ದದಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದ್ದ ಎರಡು ಧರ್ಮಗಳವರು ಈಗ ಧಟಕ್ಕನೆ ಕಡುವೈರಿಗಳಾಗಿ ಬದಲಾದರು. ಒಂದು ಧರ್ಮದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹಿಂದಿನ ದಿನದವರೆಗೂ ಯಾವ ಪರಧರ್ಮೀಯ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಟ್ಟಿಗೆ ಒಡನಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅವರನ್ನೇ ಈಗ ಎಳೆದುತಂದು, ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ಪುರುಷರು ಹಚ್ಚಿದ್ದ ಬೀದಿಬೆಂಕಿಗೆ ತಳ್ಳುವಷ್ಟು, ಅವರ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರಗೈಯುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಪುರುಷರನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸುವಷ್ಟು ವಿಕೃತಮನದವರಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಇಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೇಸರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಉಗ್ರ ಟೀಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಲ್ಲಿ ತಥ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ; ಆದರೆ ಗುಜರಾತಿನ ಕೋಮುಗಲಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡವರು ತಮ್ಮ

ಶಾಲಾಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿದ್ದು ಈ ಬಲಪಂಥೀಯರು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿರುವ ಹೊಸ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನಲ್ಲ, ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಎಡಪಂಥೀಯರು ರೂಪಿಸುತ್ತಬಂದ ಎನ್.ಸಿ.ಇ. ಆರ್.ಟಿ.ಯ ಹಳೆಯ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಎನ್ನುವ ವಾಸ್ತವಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಒಟ್ಟು ಸಮಸ್ಯೆಯ ಭೀಕರತೆ ಅರಿವಾಗದಿರದು. ಕೋಮುವಾದಿಗಳ ಭವಿಷ್ಯಕಲ್ಪನೆ ಯೆಷ್ಟೋ ಸೆಕ್ಯುಲರ್‌ವಾದಿಗಳ ಭವಿಷ್ಯಕಲ್ಪನೆಯೂ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅಷ್ಟೇ ಘೋರವಿರ ಬಹುದಲ್ಲವೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕಾಡದಿರದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಎಷ್ಟೆ ಧ್ರುವಭಿನ್ನರತೆ ಕಂಡರೂ ಕೊನೆಗೂ ಅವರಿಬ್ಬರ ಕಾಲಪ್ರಜ್ಞೆ - ಆ ಮೂಲಕ ಅವರ ಭವಿಷ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ - ಏಕಾಕಾರಿಯಾಗಿಯೂ ಬಹುತ್ವ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವುದಾಗಿರಬಹುದೆ ?

... ..

ನಾವೆಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟವರಂತೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಚಡಪಡಿ ಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಕಾಲದ ಹಂಗೆ ಇಲ್ಲದವರಂತೆ ಬಾಳುವವರೂ ಕೆಲವರಿದ್ದಾರೆ. ಸಂತರು, ಅನುಭಾವಿಗಳು, ಕವಿಗಳು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತೂ ಕಾಲದಾಚೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಬಲ್ಲಂಥವರು, ಕಾಲದಾಚೆಗೆ ನಿಂತು ಕಾಲದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸ ಬಲ್ಲಂಥವರು. ತಾವು ಕಂಡ ಕಾಲಾತೀತ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಲದ ಭಯವಿಲ್ಲದೆಯೆ ನುಡಿಯುವ ಧೀಮಂತಿಕೆ ಇರುವುದು ಅಂಥವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ. ಅವರ ಕಾಲಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯದ ಕಾಣೆಯೂ ಇದ್ದು, ಅದು ಎಷ್ಟೋಬಾರಿ ಭೂತ-ವರ್ತಮಾನಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ, ಇಲ್ಲ ಮಡಿಕೆ ಬಿಡಿಸಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ರೂಪಕಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಆ ಧೀಮಂತರು ಭೌತಿಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದೆ ಕಾಲಸ್ತರವನ್ನು ಭೌತವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಬೇರೊಂದೆ ಭಾವವಾಸ್ತವವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದೂ ಉಂಟು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಭಕ್ತಿಕವಿ ಸೂರದಾಸ ಮುಘಲ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಉಚ್ಚಾಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೆ, ಆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಮೂವತ್ತು ಮೈಲುಗಳಷ್ಟು ಸನಿಹದಲ್ಲಿಯೆ ಜೀವಿಸಿದ್ದವನು. ಆದರೆ ಆತ ಬರೆದ ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕಿದ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದರಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಆ ಮೇರು ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯದ ಮತ್ತು ಅದರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತ ಸೂರದಾಸನ ಸಾಮ್ರಾಟ ಬೇರೋಬ್ಬನೆ ಆಗಿದ್ದ, ಆತನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಬೇರೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಮುಘಲರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೆ ಬದುಕಿಬಾಳಿದ, ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿಯ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂತ-ಕವಿ ತುಳಸಿದಾಸನದೂ ಇದೇ ರೀತಿ.

ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಮಹಾನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವೊಂದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರೂ ತುಳಸಿ ತನ್ನ ತನು-ಮನ-ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಬಲಿಸಿದ್ದು 'ರಾಮರಾಜ್ಯ'ಕ್ಕಾಗಿ, ಭೂತಕಾಲಘಟ್ಟ ವೊಂದನ್ನು ಮರುಸೃಷ್ಟಿಸಬಲ್ಲಂತಹ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ. ಹಾಗೆಯೆ, ರಾಜ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದರ ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದೂ ಧರ್ಮವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದರ ಮುಖ್ಯ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದೂ ಬಸವಣ್ಣ ಕಲ್ಪು-ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ದೇಹದೇಗುಲದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿದ. ಮತ್ತೆ ಯೋಚಿಸಿದರೆ, ಈ ನಮ್ಮ ಸಂತರು ದೈವಪ್ರಭುತ್ವ ದೊಡನೆಯೂ ನಿತ್ಯಚರ್ಚೆಯ, ನಿತ್ಯಕಲಹದ, ನಿತ್ಯಾರಾಧನೆಯ ಬಹುಮುಖಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವರಾಗಿದ್ದರು. ದೇವದೇವಿಯರು ಅವರಿಗೆ ಏಕಮುಖಿ ಶಕ್ತಿಗಳಾಗದೆ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ-ಸಮಾನ-ಮಿತ್ರ-ಎದುರಾಳಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಿನ್ನೆಯ ಹರಿಕಥೆ ಇಂಥದೆ ಮತ್ತೊಂದು ನಿದರ್ಶನವಾಗಿತ್ತು. ನಾವು ಭಾರತದವರು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಂತೆಯೆ ಬಗೆಯುವವರು: ಅವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರು, ಪ್ರೀತಿಸುವವರು, ಪರಿಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವವರು, ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಡ್ಡುವವರು, ಅವರಿಗೆ ಬಾಗುವವರು, ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಸೆಟಿಯುವವರು.....

ಅಪ್ಪಟ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಗಳ ಇಂಥ ಸತ್ತ್ವ ಇಂದು ನಷ್ಟವಾಗತೊಡಗಿದೆ. ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶರತ್ತ್ವವೂ ಮತಾಂಧತೆಯೂ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಜೀವನದ ಅರ್ಥ-ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿ ಕುಗ್ಗಿಸ ತೊಡಗಿವೆ; ನಮ್ಮ ಬಹುಭವಿಷ್ಯಗಳನ್ನು ಏಕಭವಿಷ್ಯವಾಗಿ ಸಂಕುಚಿತಗೊಳಿಸ ತೊಡಗಿವೆ. ರಾಮಹುಟ್ಟಿದ್ದು, ಹುಟ್ಟುವುದು ಅಯೋಧ್ಯೆಯೊಂದರಲ್ಲೆ ಅಲ್ಲ; ಆತ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಊರು-ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹರಿಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನಗಳಲ್ಲಿ, ನಾಟಕ-ಯಕ್ಷಗಾನಗಳಲ್ಲಿ, ನೃತ್ಯಸಂಗೀತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣ ಹುಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ರಾಮ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಎಂದು ಹಠ ಹಿಡಿಯುವುದು ಆತನನ್ನು ಭೂತದ ಬಂದಿಯಾಗಿಸಿದಂತೆ, ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿದಂತೆ. ತೀವ್ರ ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಮೂಲಭೂತವಾದಿಗಳ ಇಂಥ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಲ್ಲಿ ನಾವು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಆಧುನಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಏಕಮುಖಿಯಾಗಿದೆ, ಬಡಕಲಾಗಿದೆ. ಸಂಕುಚಿತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಸೆಕ್ಯುಲರ್ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು, ಬಹುತ್ವಸತ್ತ್ವದ ಭಕ್ತಿ-ಆಧ್ಯಾತ್ಮ-ಧರ್ಮಗಳ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ.

... ..

ಸಾಯುವ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಾಲಗೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮನಿಗೆ ಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟ ಗಾಂಧಿ ಎಂದೂ ಬಹುಮುಖಿ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಉದಾ.ಗೆ, ಧರ್ಮವೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ರಾಜಕಾರಣವೂ ಆಗಿತ್ತು, ರಾಜಕಾರಣ ಧರ್ಮವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಅವರ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದೈನಿಕ ಮತ್ತು ದೈವಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಭೇದವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ, ಭೂತ-ವರ್ತಮಾನ-ಭವಿಷ್ಯಗಳು ಭಿನ್ನವಾದ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಾಗಿ ಬೇಕಿಲ್ಲವೆಂದೂ, 'ರಾಮರಾಜ್ಯ' ವೆಂಬ ಭೂತದ ಸ್ಮರಣೆ ಭವಿಷ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿ ವರ್ತಮಾನದ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಬಲ್ಲದೆಂದೂ ಅವರು ನಂಬಿದ್ದರು. ತಾವು ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವರು ಅಂಥದೊಂದು ಪುಟ್ಟ ರಾಮರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ರಾಜ್ಯ ಬಹುಜನಪರವೂ ಬಹುರೂಪಿಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಅವರು ನಿತ್ಯನೇಮದಂತೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳ ಜನ ಸೇರಿ, ಸರ್ವಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಹುಮುಖಿ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರಾಜಕೀಯ-ಆರ್ಥಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ-ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನೂ ಜನಸಹಜಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನೂ ಮುಳುಗಿಸುವಂತಹ ಬೃಹತ್, ಏಕಾಕಾರಿ ಭವಿಷ್ಯಕಲ್ಪನೆಗೆ ಸ್ಥಾನವಿರಲಿಲ್ಲ; ಪ್ರತಿಯೋರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವಂತಹ, ಆತನ ಸ್ವಂತ ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಠಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುವಂತಹ ಬಹುಭವಿಷ್ಯಗಳ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಸ್ಥಾನವಿತ್ತು.

ಗಾಂಧಿ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ವಾಸಿಸಿದ್ದ ಸೇವಾಗ್ರಾಮ್ನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಸಭೆ ಇಂದಿಗೂ ನಿತ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇಳಿಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆವ ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗುವ ತುಸು ಮೊದಲೆ ಸಣ್ಣ ದೀಪವೊಂದನ್ನು ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಯ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ನಡುವೆ ಸೂರ್ಯ ಇಷ್ಟಿಷ್ಟು ಇಳಿದು ಕತ್ತಲು ಗಾಢವಾಗಿ ಆವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಆ ಸಣ್ಣ ದೀಪ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳಗತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಸಭೆ ಮುಗಿಯುವ ವೇಳೆಗೆ ಸೂರ್ಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮುಳುಗಿ ಆತನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆ ದೀಪ ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ. ಆ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡುವುದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಅಪೂರ್ವವಾದೊಂದು ಅನುಭವ.

ಅನಿಸುತ್ತದೆ - ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯಕಲ್ಪನೆಗಳೂ ಹೀಗೆಯೇ ಬೆಳಗಬೇಕೇನೋ: ಕೋರೈಸಿ ಕಣ್ಣುಕುಕ್ಕಿ ಮೈಮನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದಹಿಸಿ ಕರಕಲಾಗಿಸುವ ಏಕಾಕಾರಿ ಏಕಮುಖಿ ದೈತ್ಯ ಜ್ವಾಲೆಯಂತಲ್ಲ; ಕಣ್ಣಿಗೆ ತಂಪನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೆಳಕನ್ನೂ ನೀಡುವ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಹಣತೆಗಳಂತೆ, ಜನಕ್ಕೊಂದೊಂದು ಜ್ಯೋತಿಯಂತೆ.

ಅಡಕತ್ತರಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಕೆಯ ಭವಿಷ್ಯ ಯಶವಂತ ಡೋಂಗ್ರೆ

'ಭವಿಷ್ಯ ಚಿಂತನೆ'ಯನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಆಶಯವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ನೀನಾಸಂ
ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಿಬಿರ - ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೦೦೨ರ ಉಪನ್ಯಾಸ; (ಸಂಗ್ರಹ :
ಬಿ.ಆರ್.ವಿ. ಐತಾಳ, ವಾಸುದೇವ ವಿ. ಗಂಗೇರ್)

ಕಳೆದ ಏಳೆಂಟು ದಿವಸಗಳಿಂದ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತವುಗಳ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಯಾಮಗಳ ಒಂದು ಅಲೌಕಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಇದ್ದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾನು ತೀರ ಲೌಕಿಕವಾದ ವಾಸ್ತವಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವಂಥ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ. ಅದು ಇಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಲ್ಲತೆ ಅಂತ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಕೃಷಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಯೋಜನೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಅಂತಹ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ತಯಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಂದಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಆಗಿದೆ. ಇದು ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಯುವ ಜಾಗವಾದ್ದರಿಂದ, ಅಡಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತಿರುವ ಮಾತು ಬಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಕೊನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ನನ್ನ ಮಂಡನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಆಗಬಹುದು, ಅದನ್ನ ನೀವು ತಾಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಆದರೂ ಕೃಷಿಯ ಭವಿಷ್ಯ - ಫ್ಯೂಚರ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ - ಅನ್ನುವುದೇ ನನಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯ. ಕೃಷಿಯ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಅಡಿಕೆ ಬಹಳ ಸಣ್ಣ ವಿಷಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನಮಗೆ ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನಗಳಿಗೆ ಅದು ದೊಡ್ಡವಿಷಯ, ಹಾಗಂತ ಜಾಗತಿಕ ಕೃಷಿಯನ್ನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಕೃಷಿಯನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವಲೋಕಿಸುವುದಾದರೆ ಅಡಿಕೆ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯವಾಗಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಮೊದಲು ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ, ಕೃಷಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರತಕ್ಕಂತಹ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದಾಗಿ ಅಥವಾ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ

ನೀತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಇವತ್ತು ಜಗತ್ತಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಹೇಗೆ ಒಂದು ತರಹದ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದೆ ಅನ್ನುವಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು, ನಂತರ ಕೆಲವು ವಿವರಗಳನ್ನು ಅಡಿಕೆ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಹಾಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಒಂದೆರಡು ತೊಡಕಿದೆ ನನಗೆ. ನಾನು ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಗಾರನೂ ಅಲ್ಲ ಕೃಷಿತಜ್ಞನೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ, ೨೦೦೧ನೇ ಇಸವಿ ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಈ ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಟಿ.ಓ.ಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಹಾಗೆ ಕೃಷಿ ವಲಯದ ಕೆಲಸ ಶುರುವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೊದಲು, ನಾನು ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಗಾರರು ನನ್ನನ್ನ ಆಗಾಗ ಕರೆದು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಶುರುವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಈ ಕೆಲಸ ಶುರುವಾಡಿದರು. ಈ ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪಾರ ಒಪ್ಪಂದದಿಂದ ತಮ್ಮ ಬೆಳೆಗೇನಾದರೂ ಸಮಸ್ಯೆ ಇದೆಯೆ ಅಂತ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಸಕ್ತಿ ಅವರಿಗೆ. ನಾನು ಹಲವಾರು ರೈತ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಏಳೆಂಟುಸಾರಿ ಅವರ ಜೊತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಬೇಕಾಯಿತು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಡಿಕೆ, ಅಡಿಕೆಬೆಳೆ, ಅಡಿಕೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆ ಅನುಭವವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊಂಡು ಕೆಲವು ವಿವರಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿಡುತ್ತೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳು ನಿಮಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಪರಿಚಿತವಾಗಿರುವಂತದ್ದಿರಬಹುದು. ಕಳೆದ ಒಂದೂವರೆ ಎರಡುವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಂದಿ ಬೆಳೆಗಾರರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಪುನರುಕ್ತಿ ಆಗಬಹುದು, ಅಥವಾ ಕೆಲವು ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳೂ ಬರಬಹುದು.

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ಬಹಳ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಆ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಪಾತ್ರ ಅಷ್ಟು ಮಹತ್ತರವಾದುದಲ್ಲ. ನಾವು ಈ ಎರಡನ್ನ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು - ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿರತೆ (ಇಕನಾಮಿಕ್ ಸ್ಟೇಬಿಲಿಟಿ) ಗೆ ಕೃಷಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ; ಆದರೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ (ಇಕನಾಮಿಕ್ ಗ್ರೋಥ್) ಗೆ ಅಷ್ಟು ಮುಖ್ಯ ಅಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಕೇವಲ ಕೃಷಿಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ನಾವಿವತ್ತು ಅಂದುಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ - ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಂಬ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಒತ್ತು ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಆದರೆ, ಆ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು

ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕಾದರೆ, ಅದು ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ಒಂದು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಯಾವತ್ತೂ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಒಪ್ಪಿದ್ದರಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ದೇಶಗಳು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಅವು ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿದ ದೇಶಗಳಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಬಡದೇಶಗಳಾಗಿರಬಹುದು, ಅವು ಕಮ್ಯುನಿಷ್ಟ್ ದೇಶಗಳಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಬಂಡವಾಳ ಶಾಹಿ ದೇಶಗಳಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಒಂದು ಬೆಂಬಲದ ಉಪ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿಯೇ ನೋಡಿಕೊಂಡುಬಂದಿದ್ದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಹೀಗಾದುದರಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಯಾವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ ಚಾಸ್ತಿ ಇದೆಯೋ ಆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅಗ್ರೆಸಿವ್ ಆಗಿ ಬೆಳೆಯೋದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಅನ್ನುವಂತಹ ನೀತಿ ಬಂತು. ಕೃಷಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕಂತಹ ಈ ನೀತಿ ಏನಿದೆ ಇದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಈ ರಕ್ಷಣೆ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಅವನು ಕೃಷಿಯಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯದೆ ಇರುವ ಹಾಗೆ, ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬರುವ ಆದಾಯದಿಂದ ಅವನು ಒಂದು ಚೆನ್ನಾದ ಬದುಕು ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು ಅನ್ನುವಂತಹ ಒಂದು ನಂಬಿಕೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಂತಹ ಪರಿಕರವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶದವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಇದು ಈ ಜಾಗತೀಕರಣ - ಗ್ಲೋಬಲೈಜೇಶನ್ ಅಂತ ನಾವು ಇವತ್ತೇನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ, ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ, ವ್ಯಾಪಾರದ ಆಳ್ವಿಕೆ - ಟ್ರೇಡಿಂಗ್ ರೆಜಿಮ್ ಅಂತ ನಾವು ಇವತ್ತೇನನ್ನು ಕರೀತೇವೆ ಇದು ಬರುವಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಒಂಥರಹ ಸಮೋತಲನದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಏನೋ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತೆ ಅನ್ನೋ ಸಮಸ್ಯೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಈ ಕೃಷಿ ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲೇ ಪ್ರಿಯಾಂಬಲ್‌ನಲ್ಲೇ ಅದು ಏನು ಹೇಳುತ್ತದೆಂದರೆ, it is an attempt to bring agriculture to trading discipline; ಅಂದರೆ, ಕೃಷಿ ವೃತ್ತಿಪರ - ಪ್ರೊಫೆಷನ ಲೈಸ್ ಆಗಬೇಕು, ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಾರ-ವಹಿವಾಟು ಆಗಬೇಕು, ಅಂದರೆ ಕಮರ್ಷಿಯಲೈಸ್ ಆಗಬೇಕು. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಕೂಡ ನಮಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕತಕ್ಕಂತಹಾ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ

ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಒಂದು ಉತ್ಪನ್ನ. ನಾವು ಟಿ.ವಿಯನ್ನೂ ರೆಪ್ರಿಜಿರೇಟರನ್ನೂ ಕಾರನ್ನೂ ಒಂದು ದೇಶದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬಹುದು ಅಂತಾದರೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನೂ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬಹುದು.

ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೆ, ಈ ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಟಿ.ಒ. ಆಗ್ರಿಮೆಂಟ್ ಬರುವಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಫುಡ್ ಸೆಕ್ಯೂರಿಟಿ ಅನ್ನುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಧಾರಣಶಕ್ತಿಗೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನಾಗಿ ನಾವು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆವು. ಯಾವುದೇ ದೇಶಕ್ಕೆ ಅದು ಮುಖ್ಯವೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಆಹಾರದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ತಲೆದೋರಿದಾಗ ನಾವದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕು ಅನ್ನುವ ಒಂದು ನಂಬಿಕೆ ಅದು. ಕೆಲವು ದೇಶಗಳಿಗೆ ಈ ನಂಬಿಕೆ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಆಯ್ತು. ನಮಗೂ ಆಯ್ತು. ಎರಡು ವರ್ಷದ ಹಿಂದಿನ ನಮ್ಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನೋಡಿದರೆ, ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಮಳೆ ಬರುವುದು ನಿಲ್ಲಲ್ಲ ಅಂತ ನಮ್ಮ ಫುಡ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾದವರು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು. ಒಂದು ಬರಗಾಲ ನಮಗೆ ಬಹಳ ಅಗತ್ಯ ಇತ್ತು! ಯಾಕೆ ಅಂದರೆ, ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಅಷ್ಟೊಂದು ಹಳಿದಾಸ್ತಾನು ಬೆಳೆದುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದು ಬೆಳೆಬೆಳೆದು, ಹಾಳಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತರಹ ಮರುಪಾಲಿಶ್ ಮಾಡಿ ಚೈನಾದಿಂದ ಬಂದದ್ದು ಅಂತ ಸುಳ್ಳುಹೇಳಿ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಾಟಮಾಡುವಂತಹ ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿತ್ತು ನಮ್ಮ ಫುಡ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ. ಹಾಗಾಗಿ ಒಂದು ಬರಗಾಲ ಬಂದಾಗ ಬಚಾವ್ ಆದವು, ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಒಳಹರಿವು ಕಡಿಮೆ ಆಯ್ತು. ಅಂದರೆ, ಫುಡ್ ಸೆಕ್ಯೂರಿಟಿಗೋಸ್ಕರ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಂತಹ ಒಂದು ಪಾಲಿಸಿಯೇ ತಮಗೆ ಮಾರಕವಾಗುವಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಗೂ ಕೆಲವು ದೇಶಗಳು ತಲುಪಿವೆ ಅಂತಾಯಿತು. ಈ ಎಲ್ಲದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಆಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಆಗ್ರಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಏನು ಹೇಳಿದರು ಅಂತಂದರೆ ನಾವು ಈ ಫುಡ್ ಸೆಕ್ಯೂರಿಟಿಯನ್ನ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಯಾಕೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಭತ್ತ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದರೆನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದರೆನು, ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದು ಭಾರತದವರಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತೆ ಅಂತಾದರೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದದ್ದು ಅಮೆರಿಕದವರಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತೆ ಅಂತಾದರೆ, ಯಾರು ಬೆಳೆದರೆ ಏನು? ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಿದ್ದ ಬಂಧನಗಳು ಇಲ್ಲ ಅಂತಾದ ಮೇಲೆ, ಯಾರೆ ಆಗಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಅಂತಾದ ಮೇಲೆ, ನಾವು ಮಾತ್ರ ಬೆಳೆಯಬೇಕು ನಾವು ಮಾತ್ರ ಸಂಗ್ರಹ/ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅದು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಹಳ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಅಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ

ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂತಹ ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರ ಈ ಹೊಸ ಒಪ್ಪಂದದೊಳಗೆ ಅಡಕವಾಯಿತು. ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ತರಹ ರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ದ್ವಂದ್ವತಹ, ಯಾವತ್ತೂ ಕೂಡಾ ವ್ಯಾಪಾರದ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ನೋಡದೆ ಇದ್ದಂತಹ ಈ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ನಾವು ಹೀಗೆ ಏಕಾಏಕಿ ವ್ಯಾಪಾರದ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ತಂದಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೃಷಿಯು ಒಂದು ಸಂಕಷ್ಟದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ.

ಇದು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಮಸ್ಯೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ನಾವಿದನ್ನು ಬಿಂಡಿತಾ ಹಾಗೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬಾರದು, ನಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಾ ಇರುವ ಹಲವಾರು ದೇಶಗಳು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿವೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿರುವ ದೇಶಗಳ ಕೃಷಿ ಕೂಡಾ ಇವತ್ತು ಇಂಥ ಒಂದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಕೆಲವರು ಇದನ್ನು ಬದಲಾವಣೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗತಕ್ಕಂತಹ ಒಂದು ಸಂಕಷ್ಟದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ; ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹೊಸ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದಂತೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ತಂತಾನೇ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ನಿಜವಾಗಿ ಇದೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ಅಲ್ಲ, ಕೃಷಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಗಿತ್ತೋ ಇಂದೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ, ಆದರೆ ನಾವು ಆ ಕೃಷಿಯ ವ್ಯಾಪಾರದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಾ ಇರುವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ತೊಂದರೆಗೆ ಸಿಲುಕಿದೆ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ ಅಷ್ಟೆ ಅಂತಲೂ ಹೇಳುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು, ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯನ್ನ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾ ಇಲ್ಲವೋ, ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಎಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಬಹುದೋ ಅಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಇಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯಿದೆ, ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಾವು ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಚೀನಾದ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಸಾಧ್ಯ ಅನ್ನುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರದ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ತರುವ ಅಥವಾ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕೃಷ್ಯಾತ್ಮನವನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರದ ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ನೋಡುವ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ತಪ್ಪು, ಅದನ್ನು ಕೈಗಾರಿಕೆ - ಉದ್ಯಮಗಳೊಡನೆ ಒಂದಾಗಿ ಹೋಲಿಸುವುದು ಬಹಳ ತಪ್ಪು, ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಎನ್ನುವುದು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗಿಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ ಅಂತ ಹೇಳತಕ್ಕಂತಹ ಒಂದು ವಾದವೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಗೋಚರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ

ಇದನ್ನು ಎಳೆಎಳೆಯಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡುವುದು ಬಹುಶಃ ಯಾವ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಿಗೂ ಇವತ್ತು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಒಂದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಕೃಷಿ ಹೀಗೆ ಆಗತ್ತೆ ಅಂತ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಹುಶಃ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ, ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರದ ಇವತ್ತಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಒಂದು ಜಾಗತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ, ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳೂ ಇಂತಹ ಒಂದು ಸಂಕಷ್ಟದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾವೆ ಅಂತ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಎಲ್ಲ ಪುರಾವೆಗಳೂ ಇವೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಂಕಷ್ಟದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆಯಾದೇಶಗಳ ಜನ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಇರುವ ತೊಂದರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಜಪಾನಿಗೂ ಇದೆ ಭಾರತಕ್ಕೂ ಇದೆ. ಆದರೆ, ಭಾರತದ ಕೃಷಿಕರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಇರುವ ಕಷ್ಟಕ್ಕೂ ಜಪಾನಿನ ಕೃಷಿಕರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಇರುವ ಕಷ್ಟಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ ಕೃಷಿಯ ಬಗೆಗಿನ ನೀತಿ ಅಲ್ಲ. ಆಯಾದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರತಕ್ಕಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ನೀತಿ ಕಾರಣ. ಅದನ್ನು ಆಯಾದೇಶಗಳ ಒಂದು ಆಂತರಿಕ ಸಂದಿಗ್ಧತೆ ಅಂತ ಕರೆಯಬಹುದು. ಅದು - ಈ ರೀತಿಯ ಆಂತರಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ ಅಥವಾ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿವೆ ಅನ್ನುವುದರ ಮೇಲೆ ಯಾವ ದೇಶ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದೆ ಅನ್ನುವುದು ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತೆ ಅಂತ ಭಾವಿಸುವವರು ಬಹಳಜನ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ, ಜಪಾನಿನಂತಹ ಒಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದರೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗಡೆ ಜನರಿಗೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸಮಾನತೆ, ಒಂದು ಮಟ್ಟದ ಆದಾಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ, ಅಲ್ಲಿನ ರೈತರಿಗೆ ಅದು ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ ಅಥವಾ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಕಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭಾರತದಂತಹ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಅಸಮಾನತೆಗಳೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡೇ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಕೃಷಿಸಮಸ್ಯೆಯ ಭಾರ ಬಹುದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಅಂತ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಇವತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಪ್ಪಬಹುದು. ಎಲ್ಲಯವರೆಗೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಮೂಲಭೂತ ಅಸಮತೋಲನಗಳನ್ನು ಸರಿಮಾಡುವುದರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿದ್ಯಮಾನ ಕೂಡಾ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಂತರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನಡೆಯ ತಕ್ಕಂತಹ ಒಂದು ಘಟನೆ. ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿಯೋ ಬೇಡವಾಗಿಯೋ ನಾವು ಜಾಗತಿಕ

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಒಳಗಡೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ತಯಾರಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೇಹೋದರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಇಂತಹ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಬೀರಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು ತಯಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೃಷಿಯ ಇವತ್ತಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಒಂದೆರಡು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇದನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡುತ್ತೇನೆ.

ಒಂದು, ಅಮೆರಿಕದಂತಹ ದೇಶದಲ್ಲಾಗಲಿ ಯುರೋಪಿನ ಹಲವಾರು ದೇಶಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಕೃಷಿಪ್ರಧಾನವಾಗಿರತಕ್ಕಂತಹ ಏಷ್ಯಾದ ದೇಶಗಳಾಗಲಿ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಥೈಲ್ಯಾಂಡ್‌ನಂತಹ ದೇಶಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಬೇಕಾಗತಕ್ಕಂತಹ ಒಂದು ಭದ್ರತಾವಲಯ, ಒಂದು ಸೇಪ್ಟಿನೆಟ್ ಏನಿದೆ ಇದರಕಡೆ ಮೊದಲಿಂದಲೂ ಬಹಳದೊಡ್ಡ ಒತ್ತು ಇತ್ತು. ಯಾವಾಗ ಕೃಷಿಕ ಒಂದು ಮಿಗತೆಯನ್ನು ಜನರೇಟ್ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಯಾವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆ ಬೆಲೆ ಸಿಗತ್ತೋ ಆಗಲಾ ಅವನಿಗೆ ಸಿಗುವ ವರಮಾನದ ಒಂದಂಶವನ್ನು ಅವನಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಸರ್ಪೋರ್ಟ್ ಆಗಿ ಒಂದು ಕಂಟಿನ್‌ಜೆನ್ಸಿ ಫಂಡನ್ನು ಕ್ರಿಯೇಟ್ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಈ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷ ಮಳೆಯಾಗದೆ ಇದ್ದರೆ, ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷ ಬೆಳೆಯಾಗದೆ ಇದ್ದರೆ, ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷ ಬೆಲೆ ಬಿದ್ದುಹೋದರೆ ಕೃಷಿಕನಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಈ ಕಂಟಿನ್‌ಜೆನ್ಸಿ ಫಂಡುಗಳ ಮೂಲಕ - ಅವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಳೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ವರಮಾನ ಬರುತ್ತಿತ್ತೋ ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿವಷ್ಟು - ಹಣ ಸಿಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಆದರೆ, ಕಳೆದ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕೃಷಿ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕನಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಸೇಪ್ಟಿ ನೆಟ್‌ನ ರಚನೆಮಾಡುವಂತಹ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರದಿಂದಲೂ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ ಕೃಷಿಕರ ವತಿಯಿಂದಲೂ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಬಹಳಷ್ಟು ಜನ ಕೃಷಿಕರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಿಗುತಾಯವನ್ನು ಜನರೇಟ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಉಳಿತಾಯಮಾಡುವ ಭಾಗ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕೆಲವಾರು ಕೃಷಿಕರಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಗಾರರೂ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಬೆಲೆ ೧೯ - ೨೦ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಆಗತ್ತೆ ಅಂತ ಅವರು ಯಾವತ್ತೂ ಕನಸು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಏರಿಕೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಒಟ್ಟು ನಿವ್ವಳ ಲಾಭ ಅವರ ಖರ್ಚಿನ ಸುಮಾರು ೫೦೦ ಶೇಕಡದಷ್ಟು ಇತ್ತು. ಆದರೂ ಕೂಡ ಈ ಅಧಿಕ ವರಮಾನವನ್ನು ಒಂದು ಭದ್ರತಾವಲಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸೇಪ್ಟಿನೆಟ್‌ಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಕುರಿತು ಎಲ್ಲೂ ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಖರ್ಚು ಮಾಡುವುದರ ಕಡೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದವಲ್ಲದೆ ಸೇಪ್ಟಿನೆಟ್‌ಗಳ ರಚನೆಗಳ

ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ ಇತ್ತು. ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲೂ ಕೃಷಿಕರು ಅವರ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಒಂದು ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ, ಕೃಷಿಯನ್ನು ಒಂದು ಉದ್ಯಮಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಾಗ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಂತಹ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಕೂಡಾ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ತಾವು ಒಪ್ಪದೇ ಇರುವ ನಡೆಯಾಗಿ ಕಂಡಿರಬಹುದು. ಆದರೂ, ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಎದುರಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾವೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಯೋಚನೆಮಾಡಿದಾರೆ ಅಷ್ಟೆ. ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟಿ ಗೋಧಿ ಬೆಳೆದಾಗ ಅದರಿಂದ ಬೆಲೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದಂತ ಅನ್ನಿಸಿದರೆ ಗೋಧಿಯನ್ನು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಎಸೆಯುವುದು ಅಂತ ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೆವಲ್ಲ. ಇದು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಕೃಷಿಕನನ್ನೆ - ಅವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಲೆ ಸಿಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ತಾವು - ಅನ್ನೋಕಾರಣಕ್ಕೆ. ಹೀಗೆ ಅಧಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ನದಿಗೋ ಅಥವಾ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೋ ಹಾಕುವಂತಹ ನೀತಿ ನಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗದೆ ಇರಬಹುದು, ನಾವದನ್ನ ಹೊಸದಾಗಿ ಕಂಡಿರುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಅಂತ ಅನ್ನಿಸಬಹುದು. ಆದರೂ ಹಲವಾರು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕರನ್ನು ರಕ್ಷಣೆಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಂಥ ವಿಲಕ್ಷಣ ನೀತಿ ರಚಿಸಿರುವುದನ್ನ ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಜಪಾನ್‌ನಂತಹ ದೇಶದಲ್ಲಿ, ಅವರೂ ನಮ್ಮಂತೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಮೊದಲೇ ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿ ಎಸ್ಪಿಮೇಟ್‌ಮಾಡಿ, ಈ ವರ್ಷ ಅಕ್ಕಿ ಬೇಕಾದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಚಾಸ್ತಿ ಬೆಳೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ ಅಂತ ಅನ್ನಿಸಿದರೆ, ಮೊದಲೇ - ಇಷ್ಟು ಜನ ಈ ವರ್ಷ ಅಕ್ಕಿ ಬೆಳೆಯಬೇಡಿ, ನೀವು ಅಕ್ಕಿ ಬೆಳೆಯದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ನಿಮಗೆ ಇಷ್ಟು ಹಣ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ - ಅಂತ ಹೇಳತಕ್ಕಂತಹ ಯೋಜನೆ ಇದೆ. ನಿಮಗೆ ಮೂರು ಎಕರೆ ಜಮೀನಿದ್ದರೆ ನೀವು ಒಂದು ಎಕರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬತ್ತಬೆಳೆಯಿರಿ ಉಳಿದ ಎರಡೆಕರೆ ಬೆಳೆಯಬೇಡಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ಬೆಳೆದರೆ ಸಂತೋಷ, ನೀವು ಈ ಎರಡೆಕರೆಯಲ್ಲಿ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಇಲ್ಲ, ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ಕಾಂಪನ್‌ಸೇಟ್ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಅಂತ ಹೇಳುವಂತಹ ಯೋಜನೆ ಅದು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಒಟ್ಟಾರೆ ಒಂದು ಬೆಳೆಯ ಯೋಜನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂಥವು; ಕ್ರಾಪ್ ಪ್ರಾನಿಂಗಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತಹ ಒಂದು ವಿಷಯ.

ಆದರೆ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಾಂತೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ, 'ಒಂದು ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆ' ಅನ್ನುವಂಥದ್ದು ಯಾವತ್ತೂ ಇಲ್ಲ. ನಾವು ಕ್ರಾಪ್ ಪ್ರಾನಿಂಗ್ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾನಿಂಗ್ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವುದು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಬೆಳೆತಾ ಇದೆ ಅನ್ನುವುದೆ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿರತಕ್ಕಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವಿದ್ದೇವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಏನಾಗಿದೆ ಅಂದರೆ, ಯಾವಾಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಬಂತೋ ಅದನ್ನ ಬೆಳೆಯತಕ್ಕಂತಹ ಒಂದು ಹವ್ಯಾಸ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಬಂದುಹೋಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಷ ಅಡಿಕೆಗೆ ಬೆಲೆ ಬಂತು ಅಂದರೆ ಅಡಿಕೆಯನ್ನ ಹಾಕೋದು, ಆಲೂಗಡ್ಡೆಗೆ ಬೆಲೆ ಬಂತು ಅಂದರೆ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಎಲ್ಲರೂ ಆಲೂಗಡ್ಡೆ ಹಾಕೋದು, ಈರುಳ್ಳಿ ಬೆಳೆಯೋದು - ಇದೇ ನಮ್ಮ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನ ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ನಾನು ದಿನಾ ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಹಾಸನಕ್ಕೆ ಟೈನಿನಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವಾಗ ಇದನ್ನ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ವರ್ಷ ನೀರಿಲ್ಲ ಅಂತಂದಾಗ ನಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಿಡುವ ಮೊದಲು ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ನವರು ಪೇಪರ್‌ನಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟರು, ಇಂತಿಂಥಾ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯಬೇಡಿ, ನೀರು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಆದರೆ ಆ ನೀರು ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಗೆ ಸಾಕಾಗೋದಿಲ್ಲ, ರಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಬೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಿ ಅಂತ. ಆ ಅನೌನ್ಸ್‌ಮೆಂಟಿನ ಪರಿಣಾಮವೇನು ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲಾ ಜಾಗದಲ್ಲೂ ಭತ್ತ ಹಾಕಿದರು; ಅದು ಯಾಕೆ ಅಂದರೆ, ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯಬೇಡಿ ಅಂತ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಬಹುಶಃ ಎಲ್ಲರೂ ಕಡಿಮೆ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ, ಅದರಿಂದಾಗಿ ಭತ್ತಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ರೇಟು ಬರಬಹುದು ಅಂತ. ಹೀಗೆ ಇದೇ ತರಹದ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಇಂಥದ್ದೆ ಯೋಜನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಬಹುಶಃ ನಾವು ದೊಡ್ಡ ತೊಂದರೆಗೆ ಸಿಕ್ಕುಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದೇವೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬದಲಾವಣೆ ಆಗೋದು ಸಾಧ್ಯ ಇದ್ದರೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಒಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ಅಗ ಬಹುಶಃ ನಾವು ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಟಿ. ಓ. ಬಗ್ಗೆನೋ ಜಾಗತಿಕ ರೆಜಿಮ್ ಬಗ್ಗೆನೋ ಅಷ್ಟು ಭಯಪಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನೇ ನಾನು ನಮ್ಮ ಅಂತರಿಕ ವೈರುಧ್ಯ / ಸಂದಿಗ್ಧತೆ - ಇಂಟರ್‌ನಲ್ ಕಾಂಟ್ರಾಡಿಕ್ಟನ್ ಅಂತ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು, ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಹಾಗೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳ ಮೂಲಕ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಡೆಮಾನ್‌ಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಮಾಡಬಹುದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ, ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಹಾಗೆ, ಅಡಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ

ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡಬೇಕು ಅಂತ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಒಂದೊಂದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶದವಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬಹುದು.

... ..

ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವವರಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಂದಿ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಗಾರರು ಇರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಬಹುಶಃ, ಕಳೆದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ನೀವಾದ್ದರಿಂದ, ನಾನು ಅಡಿಕೆಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರಿಗೆ ಕೆಲವು ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಕು ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಯಾವ ತರದ ಸತ್ಯ ಅಂದರೆ - ನಾನಿದನ್ನು ಮೂರು ತರಹ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ - ಕೆಲವು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಗಾರರು ತಿಳಿದಿರುವ ಮತ್ತು ಒಪ್ಪಿರುವ ಸತ್ಯಗಳು, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಬಹಳಷ್ಟು ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಗಾರರು ತಿಳಿದಿರುವ ಆದರೆ ಒಪ್ಪಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲದ ಸತ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಬಹಳಷ್ಟು ಮಂದಿ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿರ ತಕ್ಕಂತಹ ಸತ್ಯಗಳು. ಇದು ಯಾಕೆ ಮುಖ್ಯ ಅಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಾರಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಾದಾಗಲೂ ನಾವು ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಭೂತದಿಂದ ಬಂದಿದೆ ಅಂತ ಅದರಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿಬಿಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಅನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಇದನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವಂಥದ್ದು, ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವಂಥದ್ದು ಮೊದಲನೆಯದು. ನಮ್ಮ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಯುವವರಿಗೆ ಇರುವಂತಹ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬೇರೆ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ನಾವೆಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಯುವವರು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಿತಿವಂತರು; ಅವರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ತಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯತಕ್ಕಂಥವರು ಆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರತಕ್ಕಂತಹ ಸಂಗತಿ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಯೋಣ ಅಂತ ಹೊರಟಿರುವುದು. ಎರಡನೆಯದು, ಎಷ್ಟು ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆದರೂ ಅದನ್ನು ತಿಂದೇ ಖಾಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರೋವಂಥದ್ದು. ನಮಗೆ ಅದರಿಂದ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಉಪಯೋಗ ಇಲ್ಲ. ನೀವು ಹ್ಯಾಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಯಿರಿ, ಯಾವ ತರಹದ ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಿರಿ

ಅದನ್ನು ನಾವು ಮುಗಿಸಬೇಕಾದರೆ ತಿಂದೇ ಮುಗಿಸಬೇಕು. ನಮಗೆ ಬೇರೆ ದಾರಿ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ದಾರಿ ಇರಬಹುದು ಅಂತ ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದು - ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಅಂತ ಹೇಳಬಹುದು ಅಥವಾ ಅದರಲ್ಲಿ ಔಷಧೀಯ ಗುಣಗಳು ಇವೆ, ಹಾಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಅಂತ ಹೇಳಬಹುದು - ಇದೆಲ್ಲ ಕೇವಲ ಶೇಕಡಾ ಒಂದರಷ್ಟು ಇರಬಹುದು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ನಾವು ಕೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಾಧಾನ ಅಂತ ಹೇಳಬಹುದೇ ಹೊರತು ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ತಿನ್ನೋದು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಮಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಮಾರ್ಗವೂ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರತಕ್ಕಂತಹ ವಿಷಯ.

ಇನ್ನು ಗೊತ್ತಿರುವುದು ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳೆಗಾರರು ಬಹುಶಃ ಒಪ್ಪದೇ ಇರತಕ್ಕಂಥದ್ದು. ಅಡಿಕೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಲೆ ಇದ್ದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಬಂದ ಲಾಭ ಯಾವುದೇ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಅಥವಾ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಲಾಭಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು. ಬಹಳ ಜನರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬಂದ ರೇಟನ್ನು ನಾವು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದರೆ, ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಆ ರೇಟು ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಅಂತಹ ಒಂದು ರಿಟರ್ನ್ ಒಂದು ಗಳಿಕೆ ನಮ್ಮ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಕಳೆದ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷ ಈ ರೀತಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಲೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ, ಒಂದು. ಇನ್ನು ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಕಳೆದ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆಗೆ ಇದ್ದಂತಹ ಒಂದು ಸ್ಥಿರವಾದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಯುವ ಪರಿಸರದಲ್ಲೇ ಬೇರೆ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಡಿಕೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಸುಭದ್ರವಾದ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಇತ್ತೋ, ಅಂಥಾದ್ದು ಸಾಂಬಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿ, ಉಳಿದ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮೂರನೆಯದು, ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಯುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ನಾವು ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುವ ಖರ್ಚು ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ತುಂಬಾ ಜಾಸ್ತಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಸರಿಯಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೇ ಅದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬರಹಗಳು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಆದರೆ, ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಯುವವರು ಇದನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಗೊತ್ತಿದ್ದೂ ಒಪ್ಪದೇ ಇರತಕ್ಕಂಥದ್ದು.

ಇನ್ನು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೇ ಇರತಕ್ಕಂಥದ್ದು ಕೆಲವು ಇವೆ. ಇದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ್ದು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಅಡಿಕೆಯ ಉಪಯೋಗ. ನಾವು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಅಡಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ನಾವು ಬೆಳೆಯುವ ಅಡಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಯಾವತ್ತೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಈವರೆಗೆ ಸುಮಾರು ಜಗತ್ತಿನ ಒಟ್ಟು ಅಡಿಕೆ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ

ಶೇಕಡಾ ೭೦-೭೫ರಷ್ಟು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದೇವೆ; ಆದರೆ, ಶೇಕಡಾ ೮೦-೮೫ರಷ್ಟು ನಾವು ಕನ್ಯೂಮ್ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಾವು ಅಡಿಕೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಅಡಿಕೆ ಉಪಭೋಗದ ಪ್ರಮಾಣವೇ ಚಾಸ್ತಿ ಇತ್ತು. ಇದರರ್ಥ ನಾವು ರಫ್ತು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅಂತಲ್ಲ. ರಫ್ತು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು ಹಾಗೆಯೇ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಯಾವತ್ತೂ ಇದು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿತ್ತು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆಮದಾದಂತಹ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅಡಿಕೆಯ ಬೆಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು. ಅಥವಾ ಅಡಿಕೆಯ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಯಾತ ಕೂಡಾ ಚಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಯಾಕೆಂದನ್ನ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ ಅಂದರೆ, ಅಡಿಕೆ ಆಮದು ಆಗುವುದರಿಂದ ಬೆಲೆ ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತೆ ಅಂತ ನಾವು ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾವ್ಯಾವ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ಬೆಲೆ ಚಾಸ್ತಿ ಇತ್ತೋ ಆ ಆ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅಡಿಕೆಯ ಆಮದು ಚಾಸ್ತಿ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಕಳೆದ ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೂ ಕೂಡಾ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ ಒಳ್ಳೆಯದಿದ್ದಾಗ ಆದಂತಹ ಆಯಾತದ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಗಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನ ನಾವು ಗಮನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಅಡಿಕೆಯ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿಗದಿಮಾಡುವ ಸಂಪೂರ್ಣಶಕ್ತಿ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ. ನಾನಿದನ್ನ ಶೇಕಡಾ ನೂರಕ್ಕನೂರರಷ್ಟು ಅಂತಲೂ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ. ಅಡಿಕೆಯ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಆಟವಾಡಬಲ್ಲಂತಹ ಪೂರ್ತಿ ಶಕ್ತಿ ಅಡಿಕೆಯ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಇನ್‌ವಾಲ್ಯುವ್ ಆಗಿರತಕ್ಕಂತಹ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ, ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಗೂ ಮತ್ತು ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಟಿ.ಓ. ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕೃಷಿ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೂ ಯಾವುದೇ ವಿಶೇಷ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು. ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಟಿ.ಓ.ದೊಳಗೆ ಆಮದು ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿರುವುದರಿಂದ, ಬಹುಶಃ ನಾವದನ್ನ ಬಹಳ ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅದರಿಂದಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ಬೆಲೆ ಕುಸಿಯುತ್ತಾ ಇದೆ ಅಂತ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ, ಅದಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ಅರ್ಥಾರ್ಥ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದನ್ನ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಅಂದರೆ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಅಡಿಕೆ ಅನ್ವತಕ್ಕಂಥದ್ದು ಚಾಗತಿಕ ವಾರಾಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಕರಿಯಾಗತಕ್ಕಂತಹ ವಸ್ತುವಲ್ಲ; It's not an internationally traded commodity; ಬರೇ ನಾಲ್ಕೈದು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರವಾಗತಕ್ಕಂತಹ ಉಪಭೋಗವಾಗ ತಕ್ಕಂತಹ ಒಂದು ಹತ್ತು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯತಕ್ಕಂತಹ ಒಂದು ವಸ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಬರತಕ್ಕಂತಹ ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಳೆ

ಯಿಂದಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ. ಅಡಿಕೆಯನ್ನ ನಾವು ನಮೂದಿತ ಮಾಲುಗಳಲ್ಲಿ - ಲಿಸ್ಟೆಡ್ ಕಮಾಡಿಟಿಯಲ್ಲಿ - ಯಾವತ್ತೂ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಟ್ಯಾಕ್ಸೇಶನ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಆಗಲಿ ಅಥವಾ ಬೇರಾವ ವಿಷಯಕ್ಕೇ ಆಗಲಿ ಇದು ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ವಸ್ತುವಾದ್ದರಿಂದ ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಟಿ.ಓ. ಒಪ್ಪಂದದಿಂದಾಗಿ ಆಗುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಗೋಧಿಗೆ ಭತ್ತಕ್ಕೆ ಕಾಫಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗಬಹುದು. ಅವೆಲ್ಲವೂ internationally traded commodity. ವೆನಿಲಾ ಕೂಡ ಹಾಗೆ. ಕಾಫಿಗೆ ಅದು ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ತೆರಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಹಾಗೆ ಏನಿದೆಯೋ ಹಾಗೇನೆ, ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಅಡಿಕೆ ಬೆಲೆಗೂ ಗುಟ್ಟಾ ನಿಷೇಧಕ್ಕೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಸಂಬಂಧವೇನಿಲ್ಲ. ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಹಾಗೆ ಅಂತ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಮೊನ್ನೆ ಕಡಿದಾಳು ಶಾಮಣ್ಣನವರ ಲೇಖನ ನೋಡಿದಾಗ ಖುಷಿಯಾಯ್ತು. ಅವರು ಲಂಕೇಶ್ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ, ನಿನ್ನ ಮಾತಾಡುವಾಗಲೂ ಹೇಳಿದಂತೆ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಲೆ ಬಂದಕಾಲಕ್ಕೆ ಗುಟ್ಟಾ ಎನ್ನುವುದು ಇದ್ದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗುಟ್ಟಾದವರು ಯಾವತ್ತೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮದೇ ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ದೊಡ್ಡಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಹಾಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಅಡಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ವಂತೂ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಇದಲ್ಲವನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕಿದರೆ, ಅದರಿಂದಲೇ ಬೆಲೆ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತೆ ಅನ್ನೋ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಅಂತ ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಏನೋ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ನಾನು ಹೇಳೋದಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯವಂತೂ ಖಂಡಿತಾ ಅಲ್ಲ.

ಈಗ ಈ ಕೆಲವು ಸತ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಅಡಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬಹುದು. ಬಹುಶಃ, ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾವು ಉತ್ತರ ಹುಡುಕೋದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಅಂತ ನೋಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಒಂದು, ನಾನು ಮೊದಲು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ಕಳೆದ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಏರಿಳಿತ ಆಗುವಂಥಾದ್ದು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಸಮಯಾಂತರ ದಲ್ಲಿ ಯಾವತ್ತೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಇದು ಮೊದಲನೆ ಸಾರಿ ಹೀಗಾಗುತ್ತ ಇರುವುದಲ್ಲ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ, ಕಳೆದ ೩೦-೪೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೈದುಸಾರಿ ಹೀಗೆ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಮೇಲೆ ಬರುವ ರೀತಿಯ ಏರಿಳಿತ ಆಗುತ್ತಾಬಂದಿದೆ. ಅದು ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ನಾವು ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆತೋಟ ಕಡಿದುಹಾಕಿದ್ದೂ ಇದೆ. ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕೋ-ಆಪರೇಟಿವ್‌ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದರ ಮೂಲಕ ರಿಯಾಕ್ಟ್ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಒಮ್ಮೆ ಬೆಳಗಾರರಲ್ಲ ಸೇರಿ ದೊಡ್ಡರೀತಿಯ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾಂವೇಷಣೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ಲೇವಾದೇವಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಬೆಲೆಯ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಈರೀತಿಯ ನಡೆ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ನಡೆದುಕೊಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಈಗ ಆಗಿರುವಂಥದ್ದು ನಿಜವಾಗಲೂ ನಾವೇನೂ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಊಹಿಸಲಾರ ದಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಘಟನೆಯೇನಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಹಾಗೆ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ ಕುಸಿಯುವ ಮೊದಲು ಬೆಲೆ ಗಗನಕ್ಕೇರಿದ್ದು. ಮೊದಲು ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಅಂದರೆ, ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರದಿಂದ ಮೂರು ಸಾವಿರ, ಮೂರರಿಂದ ಎರಡುಸಾವಿರ ಅಂತ ಇಳಿಯುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ಈಗ ಒಂದೇಸಾರಿ ಏಕಾಏಕಿ ೧೮ಸಾವಿರ ದಿಂದ ೧೦ ಸಾವಿರ ೧೦ ಸಾವಿರದಿಂದ ೪ ಸಾವಿರ ಅಂತ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಆ ೧೮ ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಏರಿದ್ದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಒಂದು ಸಮಂಜಸವಾದ ಬೆಲೆಯೇ? ನಿಜವಾಗಲೂ ಅಡಿಕೆಗೆ ಅಷ್ಟು ಬೆಲೆ ಬರಬೇಕಿತ್ತೆ? — ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಕೆಜಿ ಅಡಿಕೆಗೆ ೩೫ ರೂಪಾಯಿ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಸಾಲದು ಅಂತ ಹೇಳುವ ನಾವು, ಹಾಗೆ ಕೆಜಿ ಅಡಿಕೆಗೆ ೨೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಅದು ತಪ್ಪು ಅಂತ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ, ಬಹುಶಃ ನಮ್ಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸಮತೋಲ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಈ ರೀತಿ ಏರಿಳಿತಗಳು ಆಗುತ್ತಾ ಬಂದಿಲ್ಲವೆ, ಹಾಗಾದಗಲೆಲ್ಲಾ ನಾವು ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ, ಮತ್ತು ಬೆಲೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿದ್ದಾಗ ಅದು ನಿಜವಾಗಲೂ ಸಮಂಜಸವಾದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗತಕ್ಕಂಥ ಬೆಲೆಯಾಗಿತ್ತೆ ಅನ್ನುವಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು, ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಉತ್ತಮಬೆಲೆ ಇದ್ದಾಗ ಮುಂದೆ ಬೆಲೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದಾದ ಒಂದು ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಊಹಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆಯೆ? ಇಂತಹ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ನಾವು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಎರಡನೆಯದು, ಅಡಿಕೆಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿಕೊಂಡೆವು. ಕ್ಯಾಂಪ್ರೋ ಇರಬಹುದು ಮ್ಯಾಂಕೋಸ್ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ನಾವು ಯಾವತ್ತೂ ಒಂದು ವಿಷಯ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ — ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಗಾರರ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಂತಹ ನಮ್ಮ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಟನೆಗಳೂ ಕೂಡ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಗಾರ ಯಾವ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಿಂದ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದನೋ ಅದೇ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ

ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಸೀಮಿತ ಮಾಡಿಕೊಂಡವು! ಅವು ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಗಾರ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯ ನಡುವೆ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಂದವೆ ಹೊರತು ಅಡಿಕೆಬೆಳೆಗಾರನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಬಹುಶಃ ಗ್ರಾಹಕಬಿಂದುವಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಮೌಲ್ಯಯುತ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ತಲುಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಆ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡಲು ತೊಡಗಿದ್ದೇವೆ; ಮ್ಯಾಂಕೋಸ್ ಗೂ ಆಪ್ನಾಕೋಸ್‌ಗೂ ಆಸಕ್ತಿ ಬಂದಿದೆ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಸಕ್ತಿ ಬಂದಿದೆ — ಎಲ್ಲ ಈಗ ಕ್ರೈಸಿಸ್ ಬಂದಾಗ, ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಎದುರಾದಾಗ. ಆದರೆ ಕಳೆದ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಈ ರೀತಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಇದು ಸರಿಯೆ? ನಿಜವಾಗಿ ನಾವು ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಬರೇ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರವೋ ಅಥವಾ ದೂರನೋಟದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸದಸ್ಯರಾರಿದ್ದಾರೆ ಬೆಳೆಗಾರರಾರಿದ್ದಾರೆ ಅವರನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೋ ಅನ್ನುವಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೂಡಾ ನಾವು ಕೇಳಬೇಕು. ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಗಾರರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸತಕ್ಕಂತಹ ಸಂಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಅಡಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತಹ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಿವೆ? ಅಡಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಹಾಗೆ ಅವರು ಎಷ್ಟು ಯೋಚನೆಮಾಡಿದ್ದಾರೆ? ಅನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಮಲೆನಾಡಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಯುವವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಮಲೆನಾಡು ಅನ್ನುವುದು ಅಡಿಕೆಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಚಾಗ ಅಂತ ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಅದು ಹೌದೇ? ನಮಗೆ ಇವತ್ತಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಘಟಿಯ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಒಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿದಮೇಲೆ ಅವರು ಹಾಕಿರುವ ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿರತಕ್ಕಂತಹ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಿದರೆ — ಹಾಗಾದರೆ ನಿಜವಾಗಲೂ ನಮ್ಮ ಚಾಗ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವೇ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ನಾವು ಅನುಮಾನಿಸಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಯುವವನ ವೆಚ್ಚದ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ, ಅವರ ಇಳುವರಿಗಿಂತ ಒಂದೂವರೆ ಪಟ್ಟು ಇಳುವರಿ ತೆಗೀತಾ ಇರುವುದನ್ನು ಇವತ್ತು ಹಲವು ಕಡೆ ಡ್ರೈವಿಜನ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಡಿಕೆಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದದ್ದು ಅಂತ ಬಹಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ನಾವು ಯಾವತ್ತಾದರೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆಯೆ? ಆತರ ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆಯೇ ಅನ್ನುವಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ನಾವಿವತ್ತು ಎತ್ತಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ರಾಪ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಹಲವು ಹಂಗಾಮುಗಳ ಮಲ್ಟಿಪಲ್ ಕ್ರಾಪ್‌ನ ಪ್ಯಾಕೇಜ್ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತೆ ಬೆಳೆಗಾರರೇ ಮುಂದಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ರಕ್ಷಣೆ

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದಿವೆಯೆ ಅನ್ನುವಂಥಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದಲ್ಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಮುಂದಿಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಅಂದರೆ, ಒಂದು ದೇಶದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬೆಳೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅಡಿಕೆ ಅಷ್ಟು ಮುಖ್ಯ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರ ಒಂದು ಕೃಷಿ ನೀತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕಂತಾದರೆ ಅದು ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಗಾರರನ್ನು ಯಾವ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅದು ಅಂತಹ ಒಂದು ಕ್ರಿಟಿಕಲ್ ಆದಂತಹ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದಂತಹ ಬೆಳೆ ಆಗೋದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದು ಈತನಕ ಆಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಆಗುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರಬಹುದು, ಅದನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ನಾನು ಬದುಕಿರಬಹುದು, ಹಾಗೆ ಎಷ್ಟೋಜನ ಕೆಲಸಗಾರರು ಬದುಕಿರಬಹುದು; ಅದು ಬೇರೆ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಅದೊಂದು ಮಾನವೀಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಬಹುದು ಅಷ್ಟೆ. ಆದರೆ, ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ನಿಲುವಿನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಇಕನಾಮಿಕ್ ಸ್ಟ್ಯಾಟಿಷಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅದು ಅಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವಾದಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಗಾರರ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ನಮ್ಮ ಸಭೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಬಹಳ ಭಾವುಕತೆಯಿಂದ ಮಾತಾಡಿದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಒಲೆಯಮೇಲೆ ನೀರಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕಿ ಉಂಟೋ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅನ್ನುವಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವಿದ್ದೇವೆ ಅಂತ. ಆವಾಗ ಆಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಒಬ್ಬ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಹೇಳಿದರು: ನೀವು ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ಏನನ್ನ ತಿಂದಿರಿ? ನನ್ನ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನೀವು ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ಅಕ್ಕಿ-ಅನ್ನ ತಿಂದೇ ಇಲ್ಲ; ಯಾಕೆಂದರೆ ನಿಮಗೆ ಅಕ್ಕಿ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಪದಾರ್ಥವೇ ಅಲ್ಲ ಅನ್ನುವಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಮಾಡಿದ್ದಿರಿ. ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೀವೊಬ್ಬ ಡಾಕ್ಟರು ತಾನೆ? ಬರೇ ನಿಮ್ಮ ತೋಟ ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿದರೂ ಅಷ್ಟೇ ಇದೆ. ನೀವು ಈ ರೀತಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳಿ, ಅಡಿಕೆಯ ಐದು ಮುಖ್ಯ ಉಪಯೋಗ ಏನು? ಅಥವಾ ನಾನು ಅಡಿಕೆಯನ್ನ ಯಾಕೆ ತಿನ್ನಬೇಕು ಅನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀರಾ? ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ, ನಾನು ಯಾಕೆ ಅಡಿಕೆ ತಿನ್ನಬೇಕು ಮತ್ತು ಅಡಿಕೆ ತಿನ್ನದಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಏನಾಗುತ್ತೆ - ತಿಳಿಸುತ್ತೀರಾ? ಎಂದು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟರು.

ಒಂದು, ಆ ಮಿತಿಗಳೊಳಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ತಾಕತ್ತನ್ನ ವಯಬಿಟಿಯನ್ನ ತರುವಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ಯೋಚಿಸಬೇಕು.

ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ನೋಡಿದರೆ ಬಹಳ ಸರಳವಾಗಿ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ - ೭೦ರ ದಶಕದ ನಂತರ ಮೊದಲ ೧೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡ ೩ ರಿಂದ ೪ ರಂತೆ ಅಡಿಕೆಯ ಉತ್ಪಾದನೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ೮೦ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡ ೧೦ ರಿಂದ ೧೫ ರಂತೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗುತ್ತಾ ಹೋಯ್ತು. ಇವತ್ತು ಪ್ರತೀ ೩ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಅದು ಇಮ್ಮು ಡಿಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗಬಹುದು ಅನ್ನುವಂತಹ ಒಂದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ನಿಂತಿದ್ದೇವೆ. ತೋಟಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿದರೆ, ಇಷ್ಟೊಂದು ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನ ಬರೇ ತಿಂದು ಖರ್ಚುಮಾಡಬೇಕು ಅಂತಾದರೆ ಮತ್ತು ತಿನ್ನಲೇಬೇಕು ಅನ್ನುವಂತಹ ಒತ್ತಾಸೆ ಇಲ್ಲ ಅಂತಾದರೆ, ಬೆಳೆದು ಏನುಮಾಡಬೇಕು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ, ಬಹುಶಃ, ಇದು ಹೆಚ್ಚು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಾವು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವಂಥಾದ್ದು. ಆ ತರದ ಯೋಚನೆ ನಮಗೆ ಬಾರದೇ ಹೋದರೆ ಬಹುಶಃ ನಾವು ಉಳಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಎರಡನೆಯದು, ಅಡಿಕೆಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉಪಯೋಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ನಾವು ಹಿಂದೆ ಯಾವತ್ತೂ ಬಹಳ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ನಡೆದಿರಬಹುದು. ಬಹುಶಃ ನಾವು ಅಡಿಕೆಯನ್ನೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡುಬರಬೇಕು ಅಂತಾದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತೆರನಾದ ಉಪಯೋಗ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೇನು ಅನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾಹೋಗಿ ಅದರಿಂದ ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ 'ಯೂಸ್' ಬರತ್ತೆ ಅನ್ನುವುದೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಆಗ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಬಹುದೇನೋ; ಅಥವಾ ಸದ್ಯ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಲೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡಬಹುದೇನೋ. ಬೆಳೆ ಮತ್ತು ಬೆಲೆ ಎರಡನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಇದೆ.

ಮೂರನೆಯದು, ಅಡಿಕೆಯ ಬಳಸುವಿಕೆ - ಕನ್ಸಂಪ್ಷನ್ - ಬಹಳ ನೇರವಾಗಿ ತಂಬಾಕಿನ ಕನ್ಸಂಪ್ಷನ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ಇದನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಹಾಗೆ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಹಾಕಬಹುದು, ಅದಕ್ಕೊಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಯಾಮ ಇದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಮದುವೆಮನೆಯಲ್ಲೂ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಅದೇನೇ ಇದ್ದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಡಿಕೆ ಸೇವನೆ ತಂಬಾಕಿನ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ, ಎಲ್ಲಾ ರೂಪಗಳಲ್ಲೂ ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪಿನ ಕನ್ಸಂಪ್ಷನ್ ಇಳಿಮುಖವಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಧೂಮಪಾನದ ರೂಪದಲ್ಲೇ ಆಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ತಿನ್ನುವ ರೂಪದಲ್ಲೇ ಆಗಿರಲಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಅದು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಎಲ್ಲೆಡೆ ತಂಬಾಕು

ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ ಅಂತನ್ನುವ ಒಂಥರಹದ ಜಾಗೃತಿ ಬರುತ್ತಾ ಇದೆ. ಬದಲಿಗೆ, ಆಲ್ಫೋಹಾಲ್ ಕನ್‌ಸಂಶನ್ ಮದ್ಯಪಾನದ ಪ್ರಮಾಣ ಚಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಹಾಗಾದರೆ, ತಂಬಾಕಿನ ಬಳಕೆ ಹೀಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಬಂದರೆ, ಇದು ಜನ ಜಾಗೃತಿಯ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣ ಅಂತಾದರೆ, ಸಹಜವಾಗಿ ಅಡಿಕೆಯ ಬಳಕೆಯೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲೇಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇನ್ನುಮುಂದೆ ಅಡಿಕೆಯ ಕನ್‌ಸಂಶನ್ನು ಈಗಿರುವ ಫಾರಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಚಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತೆ ಅಂತ ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನ ಚಾಸ್ತಿಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ ಅಂತಲೂ ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಡಿಕೆಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನಾವು ರೂಪಿಸಬಹುದು. ನಾವದನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ನೋಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಅದನ್ನು ಒಟ್ಟಾರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಇಟ್ಟು ನೋಡಬೇಕು. ಆಗ ಈ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಆಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾನು ಭವಿಷ್ಯ ಹೇಳಬಾರದು. ಆದರೂ ನನ್ನ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ ಬರತ್ತೆ ಅಂತ ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಈಗಿನ ಒಟ್ಟಾರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವಾತಾವರಣ ಏನಿದೆ ಇದು ಎಲ್ಲಾ ರಂಗಗಳಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಬರೇ ಕೃಷಿ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಕೃಷಿ ಇರಲಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಇರಲಿ, ನೌಕರಿಯ ಇರಲಿ ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದು ಬದಲಾವಣೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಲಕ್ಷಣವೇನಿದೆ ಇದು ಇನ್ನೊಂದು ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಹೀಗೆಯೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತೆ ಅಂತ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಹೀಗೆಯೆ ಮುಂದುವರಿಯಬಹುದು ಅಂತಾದರೆ ಅದು ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವಿನ ಬೆಲೆ ಇರಲಿ ಕುಸಿಯುತ್ತದೆ. ಬರೇ ಅಡಿಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದೆಲ್ಲ ಉಪಯೋಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಚಾಸ್ತಿ ಇರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಈನಡುವೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗುತ್ತೆ ಅಂತನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಂದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ತೋಟ ಕಡಿದುಹಾಕಲು ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನೇ ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿರುವವರು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವತ್ತಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಜಾಣತನ. ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಉದ್ದಿಮೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಅದನ್ನ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬಹುದು ಅನ್ನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯ ಸಲಹೆಗಳು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಥಮಿಕ

ಹಂತದಲ್ಲಿವೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ವಾಯಿಲೆಂಟ್ ಆಗಿರತಕ್ಕಂತಹ ಸಲಹೆಗಳು ಯಾವ ತರಹದವು ಅಂತಂದರೆ, ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಯಬಾರದು ಅಂತ ಸರ್ಕಾರ ಒಂದು ಕಾನೂನುಮಾಡಿ ಅಡ್ಡ ಹೊರಡಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗೋದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಯಬೇಡ, ನಾನು ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಬಹುದು, ಅವನು ಬೇಕಾದರೆ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯಲಿ ಅಂತೆಲ್ಲ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧತೆಗಳಿರುವ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಒಂದು ಪೂರ್ವಯೋಜನೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಾವು ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ - ಆಮದು ಸುಂಕ ಚಾಸ್ತಿಮಾಡಿ, ಹೆಚ್ಚು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ ಅಂತ. ಅಧಿಕೃತ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅಮದು ಚಾಸ್ತಿ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ರೀತಿಯ ಮಾತುಗಳಿವೆ: ಉದಾ.ಗೆ ನೇಪಾಳದ ಮೂಲಕ ಒಂದಷ್ಟು ಅಡಿಕೆ ಡ್ರೈಫ್ರೂಟ್ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾ ಇದೆ. ಹಾಗೇನೆ ಅಂಡಮಾನ್ ನಿಕೋಬಾರ್ ಮೂಲಕ ಕಾಳಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾ ಇದೆ ಅಂತ. ಅದು ನಿಜವಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದರೆ - ನನಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬೆಲೆ ಇಳಿಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೆ ಅಂತ ನನಗನ್ನಿಸೋದಿಲ್ಲ - ಅದರಿಂದಾಗಿ, ನಾವು ಈ ರೀತಿಯ ರಕ್ಷಣೆ ಕೇಳುವುದೇನಿದೆ ಅದು ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಲಾರದು. ಹಾಗೇನೆ ಪೈಸ್ ಲೈನ್ ಪ್ರಕ್ಯೂರ್‌ಮೆಂಟ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗಂತೂ ಸರ್ಕಾರ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಹೆಚ್ಚಿಯನ್ನ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರವೇ ಅಡಿಕೆ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲಿ ಭತ್ತ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲಿ ಅಂದರೆ ಒಪ್ಪಬಹುದು. ಅವರ ಬಫರ್ ಸ್ಟಾಕಿಗಾದರೂ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಅಡಿಕೆಯ ಬಫರ್ ಸ್ಟಾಕ್ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಅವರು ಖರೀದಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅನ್ನುವುದು ಸುಮ್ಮನೆ. ಅದಕ್ಕೊಂದು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಒತ್ತಡ ಬಂದು, ಇಂತಿಷ್ಟು ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಲೆ ಅಂತ ನಿರಕರಮಾಡಿರೂ ಅದು ಬಹಳ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದದ್ದು, ಒಂದು ಬೆಳೆಗೂ ಎರಡು ಬೆಳೆಗೂ ಮಾಡಬಹುದೇ ಹೊರತು ಯಾವಾಗಲೂ ಅದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗೋದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ರಿಯಾಲಿಟಿಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದು ಮಧ್ಯಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಹುಶಃ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಅದು ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಯ ಉಪಯೋಗಗಳ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು. ಅಡಿಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಬರುವ ಎಲ್ಲಾ ಉಪವಸ್ತು

ಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಆಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಅಂತ - ಅದು ಸೋಲಿಗೆ ಇರಲಿ, ಹಾಳೆ ಇರಲಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಡಿದು - ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು. ಅಡಿಕೆ ಚೊತೆ ಬೇರೆ ಚೊತೆ ಹಾಗೂ ಪರ್ಯಾಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ವಾಯಬಲ್ ಆಗಿ ತರಬಹುದು ಅನ್ನುವುದನ್ನೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇನ್ನುಮುಂದೆ ಜಾಸ್ತಿ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಸದೇ ಇರತಕ್ಕಂತಹ ಯೋಚನೆಯೂ ಬೇಕು. ಮತ್ತು ಇದಲ್ಲದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ, ಇಡೀ ಅಡಿಕೆಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಮೂಲಕವಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಆ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡತಕ್ಕದ್ದು. ಇದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಅಂತ ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತೆ. ಇದನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ೨೦೦೧ರ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವೀರಪ್ರಮೋದಿಯವರು ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಒಂದು ಮೀಟಿಂಗ್ ಕರೆದರು. ಆವಾಗ ನಾನು ಈ ವಿಷಯ ಹೇಳಿದೆ. ಕ್ಯಾಂಪೋದವರು ಇದನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ಪೇಪರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಅಡಿಕೆ ಪ್ರಕ್ಯೂರ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಕ್ಯಾಂಪೋಗೆ ೫೦೦ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಸಿಗುತ್ತಾ ಇದೆ ಅಂತ ಸುದ್ದಿ ಬಂದರೆ ಮರುದಿವಸವೇ ಬೆಲೆ ಕೇಜಿಗೆ ೭ ರೂಪಾಯಿ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ, ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಹೇಗೆ ಚುರುಕಾಗಿ ರೆಸ್ಪಾಂಡ್ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದೆ ಅನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಿದು. ಒಂದು ಸ್ವಲ್ಪದಿವಸ ಬಿಟ್ಟು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಅಡಿಕೆ ರಫ್ತು ಅಂತ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಬಂದಕೂಡಲೆ ಕೆ.ಜಿ.ಗೆ ೧೦ರೂಪಾಯಿ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ ಅಂದರೆ ಇದು - ಬೆಳೆ ಬಹಳ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆಲೆ ಕುಸಿದುಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ ಅನ್ನೋದಲ್ಲ - ಅಲ್ಲಿ ಆ ಮಾರ್ಕೆಟನ್ನ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟೊಂಡಿದಾರೆ ಅಂತ ಅರ್ಥ. ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಆಮೇಲೆ ಇತರ ಉಪಾಯಗಳು.

ನಾವು ಬೆಳೆಗಾರರೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿದ ರೀತಿ ಬಹಳ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಕ್ಯಾಂಪೋದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದೆ - ಅವರ ಸದಸ್ಯಬಲ ೬೨ಸಾವಿರ; ಆದರೆ ಕ್ಯಾಂಪೋಗೆ ಅಡಿಕೆ ಹಾಕುವವರು ೧೦ಸಾವಿರ ಮಂದಿ ಮಾತ್ರ. ಇನ್ನುಳಿದವರು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅಂದರೆ ಕ್ಯಾಂಪೋ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಲೆ ಬರತ್ತಲ್ಲ ಅದರ ಅವಕಾಶ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬೆಲೆ ಬಂದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಈ ಕ್ಯಾಂಪೋ ನೆನಪಾಗೋದಿಲ್ಲ. ಬೆಲೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಕ್ಯಾಂಪೋ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೆ. ಬಹುಶಃ, ವ್ಯಾಮ್‌ಕೋಸ್‌ನಲ್ಲೂ ಇದೇ ತರಹದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇರಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಈ

ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ನಾವು ಬೆಳೆಗಾರರಾಗಿ ಹೇಗೆ ರೆಸ್ಪಾಂಡ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಅನ್ನುವುದು ಕೂಡ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗಡೆ ಪರಿಹಾರ ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಪ್ರಯತ್ನಪಡಬೇಕು. ಇದು ಇವತ್ತು ನಾಳೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಿಡತ್ತೆ, ಮೊದಲಿದ್ದ ೧೮ - ೨೦ ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗತ್ತೆ ಅನ್ನುವ ಕನಸುಗಳನ್ನು ನಾವ್ಯಾರೂ ಕಾಣಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಅದು ಆಗಬೇಕಾಗೂ ಇಲ್ಲ. ಖಂಡಿತಾ ಅದು ಆ ಬೆಲೆಗೆ ರೀಚಾಗಬಾರದು. ಆದರೆ ಒಂದು ಸ್ತಿಮಿತಕ್ಕೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡಿಯಲೇಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಗಾರರ ಪಾತ್ರವೇ ಹೆಚ್ಚು ಮುಖ್ಯ. ಚೊತೆಗೆ ಇರುವ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಒಟ್ಟು ಸೇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಕೆಲವು ಕಡೆ ನಡೆದಿವೆ. ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಕೋ-ಆಪರೇಟೀವ್ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಪ್ರೈವೇಟ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್ ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೈದು ನಾಲ್ಕೈದು ಜನ ಗುಂಪಾಗಿ ಮಸಾಲೆ, ಅಡಿಕೆಪುಡಿ ಇತಾದಿ ತಯಾರುಮಾಡುವ ಕಿರುಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವುದರ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಯಾಂಪೋ ಮುಂತಾದವರಲ್ಲ ಸೇರಿ ಅಡಿಕೆಯ ಪರ್ಯಾಯ ಬಳಕೆಯ ಬಗೆಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಲು ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸರ್ವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆಲ್ಲ ಈಗ ಶುರುವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಇವುಗಳ ಫಲಿತಾಂಶ ನಮಗೆ ಸಿಗಲು ಇನ್ನೂ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಕಾಯಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತಾಳಿಕೊಳ್ಳದೇ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ. ಇದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ನಾನೇನೂ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಅಷ್ಟೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದರೆ, ಅಥವಾ ಪೂರಕ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕಂತಾದರೆ, ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿದ್ದರೆ ಉತ್ತರಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ.

ಈಚೆಗೆ ನಿಧನರಾದ ಸಂಗೀತಗಾರ-ಶಿಕ್ಷಕ

ಪಂ. ಶೇಷಾದ್ರಿ ಗವಾಯಿ

ಅವರಿಗೆ ನೀನಾಸಮ್ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ

ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳು : ಒಂದು ಪುನರ್‌ಕಥನ

ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮತ್ತು ಶಿವಮೊಗ್ಗ
ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘಗಳು ಜಂಟಿಯಾಗಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ೨೦೦೨ರ ಜೂನ್
೮-೯ರಂದು ಹಮ್ಮಿ ಕೊಂಡ ಎರಡು ದಿನಗಳ 'ಜಾಗತೀಕರಣ:ಸಮಗ್ರ ಮಂಥನ'
ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಪ್ರಬಂಧ

ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ೨೦೦೨ರ ಜೂನ್ ೮-೯ರಂದು ನಡೆದ 'ಜಾಗತೀಕರಣ:ಸಮಗ್ರ ಮಂಥನ' ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಈ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ನಾನು ಬರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ, ಏನು ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಭಾಷಣ ನಡೆದದ್ದು ಸಮಾರೋಪಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಕಟ್ಟಕಡೆಯದಾಗಿ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಆ ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದ ಇನ್ನಿತರ ಭಾಷಣ-ಚರ್ಚೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಅತಿಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಮಾತುಕತೆಗಳು - ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ, ನನ್ನ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಮಾರ್ಪಾಡು ಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಕಡೆಗೆ, ನಾನು ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣವು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಭಾಷಣಕ್ಕಿಂತ ತುಂಬ ಬೇರೆಯದೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದನ್ನೇ, ನನ್ನ ನೆನಪಿನ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಮರುರಚನೆ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ನಾನು ಪುನರ್‌ನಿರೂಪಣೆಯೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಅಂದಿನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ತುಂಬ ತೀವ್ರರೂಪದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಬಂದಿದ್ದವು; ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಹಲವು ಮಿತ್ರರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸರಣಿಯನ್ನೇ ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಇರಿಸಿದ್ದರು. ಆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ ಸಮಾಧಾನ ಕೊಡಬಲ್ಲೆನೆಂಬ ಧೈರ್ಯ ನನಗೆ ಅವತ್ತೂ ಇರಲಿಲ್ಲ; ಇವತ್ತೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ, ನಾನು ಅಂದು ಆಡಿದ ಮಾತನ್ನು ತುಸು ಸಾವಧಾನದಿಂದ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಧಾನ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ನನ್ನ ವಾದವನ್ನು, ತುಂಬ

೩೪

ತರಾತುರಿಯಲ್ಲಿ, ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟೂ ಬಲಪಂಥೀಯರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಒತ್ತುವ ಪ್ರಯತ್ನವು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯತೊಡಗಿದೆಯೆಂದು ಅನ್ನಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಒಂದು ಘಟ್ಟದ ಬಳಿಕ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತರಿಸುವ ಆಸಕ್ತಿಯೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕಮರಿತು. ಅಷ್ಟರಮೇಲೆ, ಸಮಯಾವಕಾಶವೂ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಒಂದೋ ಎರಡೋ ಸಾಲಿನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾಗಿದ್ದೆ. ಆಮೇಲೆ, ಕೆಲವು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ - 'ಹಿಂದುತ್ವವೆಂಬುದು ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪರ್ಯಾಯ' - ಎಂದು ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನೆಂದು ವರದಿಯಾದಾಗಲೂ ನಾನದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಈಗ ಅಕಾಡೆಮಿಯವರು ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆಯಲೇಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಪುನರ್‌ಕಥನದ ಮೂಲಕವಾದರೂ ಅಂಥ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣವು ನನ್ನೊಳಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು ಈಗ ಈ ಫ್ಲಾಷ್‌ಬ್ಯಾಕ್‌ಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದೇನೆ.

... ..

ಅಂದು ನಾನು ನನ್ನ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಮೊದಲನೆಯ ಅಂಶ - ಜಾಗತೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಬಂಧ. ಈ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅದೇ ಸಂಕರಣದಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತ ಮೊದಲು ಮಾತಾಡಿದ ಜಿ. ರಾಜಶೇಖರ್ ಅವರ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ಜಿ. ರಾಜಶೇಖರ್ ಅವರು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ, ಅದರ 'ಭೌತಿಕ' ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಅದರ 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ' ಆಕ್ರಮಣದ ಮುಖವು ಅಷ್ಟೇನೂ ಗಾಬರಿಪಡುವಂಥದಲ್ಲ - ಎಂಬಂಥ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೊಂದನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟರು. ಈ ಸಂಕರಣದ ಬಳಿಕ, ತಮ್ಮ ನಿಲುವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ, ಅವರು ನನಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಈ ಕುರಿತು ಅವರ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಹೀಗೆ:

ಜಾಗತೀಕರಣವು, ಈಗ ಅದರ ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿರುವಂಥ ಜನವರ್ಗಕ್ಕೆ, ಒಂದು ಅಮೂರ್ತ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಅದು ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊರದೇಶದಲ್ಲಿರುವುದು, ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪರಾಧೀನತೆ - ಹೀಗೆ, ಈಗ ಅದು ಅನೇಕರಿಗೆ ಅವರ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನಲ್ಲೇ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ - ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್‌ಗಳು ಸಂಘಟಿಸುವ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ - ಯಾರೂ ಜೀನ್ಸ್, ಪೆಪ್ಸಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ, ಅಲ್ಲಿ, ಅಮೇರಿಕಾದ ಮಿಲಿಟರಿ ಬಲ, ಅಮೇರಿಕಾದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ

ಮತ್ತು ಇವತ್ತು ಜಗತ್ತಿನ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಮೇರಿಕಾ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿರುವುದರ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಚರ್ಚೆ - ಏಕಮುಖವಾದ ಚರ್ಚೆ - ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೂಡಾ ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮೌಲಿಕ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯೆಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ನನ್ನ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ಇದನ್ನೇ ನಾನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದೆ - 'ಜೀನ್ಸ್ ಧರಿಸಿ, ಪೆಪ್ಪಿ ಕುಡಿದು ಕೂಡಾ ನಾವು ಮೊದಲಿನ ಮನುಷ್ಯರೇ ಆಗಿ ಉಳಿದೇವು. ಆದರೆ ಅಮೇರಿಕಾದ ಬಿ೫೩ ಬಾಂಬರುಗಳ ದಾಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದೇ ಕಷ್ಟ' - ಇದು ನಾನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು. ಈ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕಾದ ಮಿಲಿಟರಿ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ಅಲ್ಲಗಳೆಯಬಲ್ಲರು ?

ರಾಜಶೇಖರ್ ಅವರು ಜೀನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಪೆಪ್ಪಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನೇ ಯಾಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದುತ್ವವಾದದ ಪ್ರತಿಪಾದಕರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತಮ್ಮ 'ಸ್ವದೇಶಿ' ಅವತಾರದಲ್ಲಿ, 'ಭಾರತೀಯತೆ'ಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಈ ಮಾದರಿಯ ಮೇಲುಮೇಲಿನ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತ, ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಕೇಂದ್ರ ಅರ್ಥಿಕ-ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ - ಎಂಬುದು ಈಗ ನಮಗೆಲ್ಲ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ರಾಜಶೇಖರ್ ಅವರ ನಿಲುವು, ಪ್ರಾಯಶಃ, ಇಂಥ 'ಮೇಲುಮೇಲಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಅಸ್ತವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ' ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ, ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ನಿಲುವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗದು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಪೆಪ್ಪಿಯೆಂಬುದು ಹಿಂದುತ್ವವಾದಿಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದ 'ರೂಪಕ'ವಾಗಿದೆಯೋ ಹಾಗೇ ರೈತಸಂಘಕ್ಕೂ ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿದೆ (ಪೆಪ್ಪಿ ಎಂಬ ರೂಪಕದ ಆರ್ಥಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಕುರಿತು ವಂದನಾ ಶಿವ ಅವರ 'ದಿ ವಯಲೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ಗ್ರೀನ್ ರೆವಲ್ಯೂಷನ್' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿವರಗಳಿವೆ. ನೋಡಿ - ಪುಟ ೧೯೮-೧೯೯; ದಿ ಆದರ್ ಇಂಡಿಯಾ ಪ್ರೆಸ್ ೧೯೯೭). ಪೆಪ್ಪಿಯ ಕುರಿತು, ಇದೇ ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣದಲ್ಲಿ, ರಾಜಶೇಖರ್ ಆಡಿದಂಥದೇ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಒರಟಾಗಿ ಆಡಿದ ಸಿ.ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಅವರ ಮಾತು, ಅದೇ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ರೈತಸಂಘದ ಬಸವರಾಜಪ್ಪನವರನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿದ್ದು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಜತೆಗೆ, ರಾಜಶೇಖರ್ ಅವರ ವಾದವನ್ನೇ ತುಸು ತಿರುಚಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ, ಈಗ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ಫೆಮಿನಾ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಮಿಸ್ ಇಂಡಿಯಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನೂ ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ನನ್ನ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಿಸ್ ಇಂಡಿಯಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವವರು

'ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಯ ಸಿದ್ಧಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವವರೆಂದೂ, ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ರಂಗದ ವಿಭಿನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದವರೆಂದೂ ಆ ವಾದ ಹೇಳಿತ್ತು.

ಫೆಮಿನಾದ ಈ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಎಳೆದುತಂದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ - ಫೆಮಿನಾದ ತಥಾಕಥಿತ 'ಅಧುನಿಕತೆ'ಗೂ ಮತ್ತು ಹಿಂದುತ್ವವಾದಿಗಳ ತಥಾಕಥಿತ 'ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆ'ಗೂ ನಡುವೆ ಒಂದು ಸಮಾನಾಂಶವಿದೆ; ಅದು ಅವರ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ. ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬುದು ಒಂದು 'ಕಾಸ್ಮೆಟಿಕ್ ಟಚ್'ವು; ಅಂದರೆ, ಅದು ಒಂದು ಮೇಲುಮೇಲಿನ ಸೌಂದರ್ಯವರ್ಧಕ ವಸ್ತು, ಅಷ್ಟೇ. ರಾಜಶೇಖರ್ ಅವರ ವಾದದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಪಾಯವೆಂದರೆ, ಇಂಥ ಕಾಸ್ಮೆಟಿಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಗಣ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಭರಾಟೆಯಲ್ಲಿ, ಜಾಗತೀಕರಣದ ಗಹನವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಕ್ರಮಣದ ವಾಸ್ತವಕ್ಕೂ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಅಥವಾ ಇದನ್ನೇ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಇದು - ಹಿಂದುತ್ವವಾದಿಗಳ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಭರಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ನಿರಾಕರಿಸಿಬಿಡುವ ಅಪಾಯ. ಇವತ್ತಿನ ಹಲವು ನವಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿಗಳ ಧೋರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅಪಾಯವನ್ನು ನಾನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, 'ಹೊಸತು' ಪತ್ರಿಕೆಯ ವಿಶೇಷಾಂಕದಲ್ಲಿ (ಜನವರಿ ೨೦೦೩) ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ ಅವರು ಬರೆದ ಒಂದು ಲೇಖನ ಈ ಧೋರಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಾಲುವಂತಿದೆ. ಆ ಲೇಖನದ ಕಡೆಯಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳು ಹೀಗಿವೆ:

.. ಜಾಗತೀಕರಣ ಚರ್ಚೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನುಡಿಗಟ್ಟನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದು ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ, ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಅಳಕಗೊಳಿಸುವ, ಭಾವುಕಗೊಳಿಸುವ, ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುವ, ಹಾದಿ ತಪ್ಪಿಸುವ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಚರ್ಚೆ ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ, ದುಡಿದ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕಿನ ಮೇಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದು ಜರೂರಿಗಿದೆ. ಒಂದೊಮ್ಮೆ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬಳಸುವುದೇ ಆದಲ್ಲಿ ಅದು ಈ ಸಮುದಾಯಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಖ ದುಃಖ ಸಂಕಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಂತೆ ವಿಶಾಲವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಪದವನ್ನೇ ಜಾಗತೀಕರಣದ ರಾಜಕಾರಣದ ಚರ್ಚೆಯಿಂದ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಬಿಡುಬಿಡಿಸಬೇಕು.

ನನಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ, ಈ ವಾದಸರಣಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಪಾಯ ಇದು: ಈ ವಾದದ ಹಿಂದಿರುವ ತಾತ್ವಿಕತೆಯು ತನ್ನ ಎದುರಾಳಿಗಳ ವಾದವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಭರಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಎದುರಾಳಿಗಳು ನೀಡುವ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಶ್ನಿಸದೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮೇಲ್ಮೂಲಕ್ಕೆ ಈ ವಾದವು ಹಿಂದುತ್ವಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಕಂಡರೂ, ಮೂಲತಃ ಅದು ಹಿಂದುತ್ವವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿಯೇ ಮುಂದುವರೆಯುವುದರಿಂದ ಅದರ ಒಂದು 'ಋಣಾತ್ಮಕ ನಕಲು' ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿ ಪರ್ಯವಸಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾ ವಾದ'ವೇ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಚಿಂತನಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ವಸಾಹತು ಶಾಹಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿರುವುದನ್ನು ಹಲವರು ವಿಶ್ಲೇಷಕರು ಈಗಾಗಲೇ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ನನ್ನ ವಾದವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದುವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಇಂಥ 'ಮೇಲು ಸ್ತರದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಪ್ರತಿಮೆ'ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ನಾನಿಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಮೂಲತಃ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂಬುದು ಬಹುರೂಪಿಯಾದ್ದರಿಂದ, ಅದು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸ್ತರಗಳ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಾಣಿಸುತ್ತಲೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಜಾಗತೀಕರಣದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಕ್ರಮಣಗಳು ಗಹನವಾದೊಂದು ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ-ಜ್ಞಾನ-ಪರಿಕಲ್ಪನೆ-ಜೀವನದೃಷ್ಟಿ ಮೊದಲಾದ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ, ಮುಳುಗಿ ಕೂತಿರುವ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯ ಕುರುಹಾಗಿ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಗುಳ್ಳೆಗಳು ಕಾಣಿಸುವಂತೆ, ಜೀನ್ಸ್-ಪೆಪ್ಸಿಗಳಂಥ ಜನಪ್ರಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಗಳೂ ಈ ವಿದ್ಯಮಾನದ ಮೇಲುಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ನಮ್ಮ 'ಜನಪ್ರಿಯ' ರಾಜಕಾರಣಗಳು ಹಲವೊಮ್ಮೆ ಇಂಥ ಮೇಲುಸ್ತರದ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿದೆ; ರೈತಸಂಘದವರಿಗೂ ಪೆಪ್ಸಿ ಒಂದು ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ. ಆದ್ದರಿಂದ, 'ಜೀನ್ಸ್ ಧರಿಸಿ ಪೆಪ್ಸಿ ಕುಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಜೀವನದೃಷ್ಟಿಯೇನೂ ಬದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ' - ಎಂಬಂಥ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಈ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಆಳದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದ ಸರಳೀಕರಣವೂ ಹಾಗೂ ಮೇಲುಸ್ತರದ ರಾಜಕಾರಣದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಣಲಾಗದ ಅಂಧತ್ವವೂ ಆಗಿಬಿಡಬಹುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಇತಿಹಾಸವು ನಮಗೆ ಹಲವಾರು ನಿರ್ದರ್ಶನಗಳ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವಂತೆ, ಯಾವುದೇ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಆಕ್ರಮಣವೂ ಸದಾ ಬಿಚ್ಚಿ ಬಾಂಬರುಗಳಿಂದಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿರು

ವುದಿಲ್ಲ; ಅದು ಪೆಪ್ಸಿಯ ಮೂಲಕವೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ, ಇಂಥ ನೂರಾರು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ವಿದ್ಯುದ್ಬಲಯದಲ್ಲಿ ಜನಜನಿತವಾಗಿವೆ.

ಯಾವುದೇ ಆಕ್ರಮಣದ ಹಿಂದೆ ಇರುವ ಇಂಥ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖ ರಾಜಶೇಖರರಂಥ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿರುವ ಸಂಗತಿಯೇನೂ ಅಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ, ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅಂದು ನಾನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಎರಡು ದಿನಗಳ ಆ ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣದಲ್ಲಿ (ಮನು ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ) ಹೆಚ್ಚೂಕಮ್ಮಿ ಎಲ್ಲರೂ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಇಂಥ ಒಂದು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಗಮನಿಸದೇ ಇದ್ದದ್ದು; ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಇದು ನಗಣ್ಯವೆಂಬ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದ್ದು. ಇದಕ್ಕೆ, ನಾನು ಊಹಿಸುವಂತೆ ಕಾರಣ, ಈ ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣವು ಕ್ರಮೇಣ ಒಂದು 'ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ವಾಗ್ವಿಲಾಸ'ದ ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾದದ್ದು; ಮತ್ತು ರಾಜಶೇಖರ್ ಅವರೇ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಚರ್ಚೆಗಳು ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಾಗುವಂತೆ 'ಏಕಮುಖ'ವಾದದ್ದು. ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗಿಂದರೆ, ಎರಡನೆಯ ದಿನದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಈ ಇಡೀ ಸಂಕರಣವು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಅಮೇರಿಕಾವನ್ನೂ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಹಿಂದುತ್ವವಾದಿಗಳನ್ನೂ ಬೈಯುವ, ಮತ್ತು ಅಂಥ ಬೈಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಭೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪೇರಿಸುವ ಕಸರತ್ತಾಗಿ ನನಗೆ ಕಾಣತೊಡಗಿತು. ಇಂಥ ಭಾಷಣಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಕ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಕ, ನಿಜ; ಆದರೆ, ಅದು ತೀರಾ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲೀಸಾದ ಕೆಲಸ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ, ನಾನು ಕ್ರಮೇಣ ಒಬ್ಬ ಭಿನ್ನಮತೀಯನ ಪಾತ್ರಧಾರಣೆಗೆ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿಕೊಂಡೆ.

ಇದನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಿಕ್ಕಿಂಬತೆಯೇ, ನಾನು ಇದುವರೆಗಿನ ಬಹುತೇಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಒಂದು ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಿತ ನಿಲುವಿನಿಂದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆಂದು ಭಾಷಣದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡೆ. ಮತ್ತು, ನನ್ನ ಅಂಥ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಿತ ನಿಲುವು ಇದು - 'ಜಾಗತೀಕರಣ ಎಂಬುದು ಆತ್ಮಂತಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಕ್ರಮಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿರೋಧ ಬರುವುದಾದರೆ, ಅದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಸರಿ.' ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಭಾಷಣ ಅಂಥ ನಿಲುವೊಂದರ ಸಮರ್ಥನೆ.

ಜಾಗತೀಕರಣ ಅನ್ನುವುದು ಆತ್ಮಂತಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಕ್ರಮಣ – ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಂತೆ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಅಂದರೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ತುಸು ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ನಾವು ಹಲವಾರು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿಭಿನ್ನ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ತುಂಬ ಮೇಲಿನ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಅದು, ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜವು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಕಲಾಕೃತಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ 'ಸಿದ್ಧವಸ್ತುಗಳ ಸಮೂಹ'; ಅಂದರೆ, ಗತಕಾಲವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಒಂದು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾದಂಥ ವಸ್ತುಗಳು ಇವು. ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಚ್ಚಿ ಆಳಕ್ಕಿಳಿದು ನೋಡಿದರೆ, ಇದು ಕೇವಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳ ಸಮೂಹವಷ್ಟೇ ಆಗಬೇಕಿಲ್ಲ; ಒಂದು ಸಮಾಜದ ಪ್ರಚಲಿತ ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳ 'ಲಾಂಛನ'ಗಳೂ ಆಗಬಹುದು. ಇಂಥ ಲಾಂಛನಗಳ ರೂಪಕದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತಾಡುವುದಾದರೆ, ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪರ ಮತ್ತು ವಿರೋಧದ ಹೋರಾಟಗಳು – ಪೆಪ್ಸಿ ವರ್ಸಸ್ ಎಳನೀರು, ಕಾಸ್ಟೆಟಿಕ್ಸ್ ವರ್ಸಸ್ ಕುಂಕುಮ ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂಬ ಪದದ ತೀರಾ ಮೇಲಿನ ಒಂದು ಪೂರ ಮಾತ್ರ; ಅಥವಾ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇದು ಗಹನವಾದ ಇನ್ನೊಂದೇ ಸತ್ಯವೇನನ್ನೋ ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಕೇತವೂ ಆಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತಥ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲದ ಪಳೆಯುಳಿಕೆ ಮಾತ್ರವೂ ಆಗಿರಬಹುದು.

ಆದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಹನವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ, ಆಗ ಈ ಆಕ್ರಮಣ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿರೋಧ ಎಂಬ ಎರಡೂ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ತುಂಬ ವೈಶಾಲ್ಯ ಒದಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಒಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮಾಜವು ಬದುಕುವ ಮತ್ತು ಬದುಕನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಭಿನ್ನ ವಲಯಗಳೇ ಆಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಒಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿದರೆ, ಒಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕಷ್ಟದ ಸಂಗತಿ. ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ, ವ್ಯಕ್ತ ಜಗತ್ತಿನ ವಿದ್ಯವಾನವೆಲ್ಲವೂ 'ರಾಜಕಾರಣ' ಎಂದೂ ಒಳಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂದೂ ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದಾದರೂ ಈ ವಿಭಾಗವು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕೂಡಿ ಕಾಣುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಅಥವಾ, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಜಗತ್ತಿನ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಈ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಎಲ್ಲ ಭೌತಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಹಾರ್ಡ್‌ವೇರ್ ಅಂತಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ

ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್‌ನೇ ನಾವು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ವಿಶಾಲ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅಂದರೆ, ಒಂದು ಸಮಾಜದ ಜೀವನಕ್ರಮ, ಯೋಚನೆಯ ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮಾರ್ಗಗಳು, ನಂಬಿಕೆ-ಆಚರಣೆಗಳ ಜಗತ್ತು, ಕಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಮನೋವಿಕಾಸದ ಮಾರ್ಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂಬ ವಿಶಾಲ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಗತಿಗಳು. ಪುಕೋನ ಪರಿಭಾಷೆಯೊಂದನ್ನು ತುಸು ಭಿನ್ನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಟ್ಟು ವಿಶಾಲಗೊಳಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂಬುದು ಯಾವುದೇ 'ವಸ್ತುಗಳ ಸಮೂಹ'ವಲ್ಲ; ಬದಲು, ಅದು ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ 'ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವ ವಿಧಾನ'.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹಿಂದೆ ಯೋಚಿಸಿದ ಹಲವು ಪ್ರಮುಖರು ಮತ್ತು ಇವತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿತರಾಗಿರುವ ಹಲವು ಚಿಂತಕರು, ಈ ಆಕ್ರಮಣಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಇಂಥ ಗಹನವಾದ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ತರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿದ್ಯವಾನವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಕೊಡಬಹುದಾದ ಮೊದಲ ಪರಿಚಿತ ಉದಾಹರಣೆ – ಗಾಂಧಿ. ಗಾಂಧಿಯವರಿಗೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಕ್ರಮಣದ 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ' ಆಯಾಮ ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಎಂದರೆ, ಇಂಥ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನೇನಾದರೂ ತಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಆಮೇಲೆ ಈ ದೇಶವನ್ನು ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಬಿಳಿಯರು ಆಳುತ್ತಾರೋ ಅಥವಾ ದೇಶೀಯರು ಆಳುತ್ತಾರೋ ಎಂಬುದು ಅಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರಿಗನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಈಚಿನ ಕಾಲದಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ತೋರಿಸಬಹುದಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ವಂದನಾ ಶಿವ ಅವರ ಚಿಂತನೆ. ವಂದನಾ ಶಿವ ಅವರ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಜ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಮೂಲತಃ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ. ಅಂದರೆ, ಕುಲಾಂತರಿ ತಳಿಯೆನ್ನುವುದು ನಿಜವಾಗಿ ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿಯಾಗುವುದು, ಅದು ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಹಾನಿಕರವೋ (ಅಥವಾ ಕೆಲವರು ವಾದಿಸುವಂತೆ, ಎಷ್ಟು ಲಾಭದಾಯಕವೋ) ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಅದು ಬೀಜ ಮತ್ತು ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಆಕ್ರಮಣ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ವಂದನಾ ಶಿವ ಅವರಿಗೆ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವೆನ್ನುವುದು 'ಮಾನೋ ಕಲ್ಚರ್ ಆಫ್ ದಿ ಮೈಂಡ್' ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಈ ಶಬ್ದಶ್ಲೇಷೆಯೇ ಸೂಚಿಸುವ ಹಾಗೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಏಕರೂಪತೆ ಮತ್ತು ಮತ್ತು ಕೃಷಿವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪತೆಗಳು ಅವರಿಗೆ ಅವಳಿಜವಳಿಯೆಂದು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಈ ಮಾರ್ಗದ ಚಿಂತಕರು ಮುಗ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾದಿಗಳೆಂದೋ ಅವರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ-ರಾಜಕೀಯ ವಿವರಗಳು ಅರ್ಥವಾಗದೆಂದೂ ಭಾವಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ವಂದನಾ ಶಿವ ಅವರ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನೇ ಎತ್ತಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಅವರು ತಮ್ಮ 'ವಯಲೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ಗ್ರೀನ್ ರೆವಲ್ಯೂಷನ್' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ-ರಾಜಕೀಯ ವಿವರಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಮೂಲಕವೇ ತಮ್ಮ ವಾದವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ, ಆತ್ಯಂತಿಕವಾಗಿ ಅವರು ಜಾಗತೀಕರಣದಂಥ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ' ವೆನ್ನಬಹುದಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ. 'ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ವೈವಿಧ್ಯಗಳೂ ಆತ್ಯಂತಿಕವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವೈವಿಧ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾದದ್ದು' - ಎಂಬ ಅವರ ಮಾತು ಈ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು, ಗಾಂಧಿಯವರ ಬಗ್ಗೆಯಂತೂ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವ ಅಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಕಾರಣ, ಅವರ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ 'ಆರ್ಥಿಕ-ರಾಜಕೀಯ' ಸ್ವರೂಪದ್ದು ಯಾವುದು 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ' ಸ್ವರೂಪದ್ದು ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸುವುದೇ ಅಸಾಧ್ಯ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಗಾಂಧಿಯವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ರೂಪಕವಾಗಿ ಒದಗಿಬಂದ ಉಪು ಎಂಬ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಹೇಗೆ ಒಂದು ರೂಪಕವೂ ವಾಸ್ತವವೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಆಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. (ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸ್ವಗತ, ಹೆಗ್ಲೋಡು: ೨೦೦೨, ಪುಟ೧೪೯-೧೫೧)

ಜಾಗತೀಕರಣವೆಂಬ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನೂ ಹೀಗೆ 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ' ಪರಿಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೇ ಗ್ರಹಿಸುವ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಕಂಡ ಇನ್ನೊಂದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ - ಸುಂದರಲಾಲ್ ಬಹುಗುಣ ಅವರದ್ದು. ಅರಣ್ಯನಾಶ ಎಂಬ 'ಭೌತಿಕ' ವಾಸ್ತವವನ್ನು 'ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ' ಒಂದು ಸರಳ ಮನುಷ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಬಹುದು - ಎಂಬ ಅವರ ಅನ್ವೇಷಣೆಯೇ ಮೂಲತಃ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವರೂಪದ್ದು. ರಂಗಭೂಮಿಯ ಒಬ್ಬ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಟ ಬದುಕಿನ ವಾಸ್ತವರೂಪಗಳನ್ನು ಸರಳವಾದ ಒಂದೇ ಚಿಹ್ನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂವಹಿಸುವ ಕ್ರಮವೇ ಬಹುಗುಣ ಅವರ ಹೋರಾಟದ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಅಡಕವಾಗಿದೆಯೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ತುಂಗಾಮೂಲದ ಹೋರಾಟ ಆರಂಭವಾದ ಹೊಸತರಲ್ಲಿ ಅವರು ಇಲ್ಲಿನ ಸಭೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು; ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಬರುವಾಗ ಅವರು ತುಂಗಾ ನದಿಗೆ ಸೇರಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಗಾನದಿಯನೀರನ್ನು ಒಂದು ಬಿಂದಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಂದಿದ್ದರು. ಒರಟಾಗಿ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಇದು ಜನಪ್ರಿಯ ರಾಜಕಾರಣಿಯೊಬ್ಬ ಜನರನ್ನು ಸೆಳೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ತಂತ್ರವಾಗಿ ಕಂಡೀತು. ಆದರೆ, ಅಂಥ ಕ್ರಿಯೆಯ

ಹಿಂದೆ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಯೋಚನಾಕ್ರಮವೂ ಮತ್ತು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಚಳುವಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರತಿಭಾವಿಲಾಸದ ಒಂದು ಕಿಡಿಯೂ ಇರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಆ ಯೋಚನಾಕ್ರಮವು ವಾಸ್ತವ ಮತ್ತು ರೂಪಕಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ನೋಡಲಾಗದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ಅಂತರ್ಗತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಂಥದು. ಮತ್ತು ಅಂಥ ಯೋಚನಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಜಾಗತೀಕರಣವೆಂಬ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ 'ರಾಜಕಾರಣ'ದ ಮುಖವನ್ನೂ 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ' ಮುಖವನ್ನೂ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ನೋಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಮತ್ತು, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಇಂಥ ಮಾದರಿಯ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದನೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು ಅರಿಯುವ ಮತ್ತು ವಿರೋಧಿಸುವ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲವೂ 'ಸೋಷಿಯಲ್ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್'ನ ಒಂದು ಮಾದರಿಯಲ್ಲ; ಬದಲು, ಅದು ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಕೆಲಸ.

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ, ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುವ ಚಿಂತಕರಿಗೆ ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿರೋಧ ಅಥವಾ ಪರ್ಯಾಯ ಇರುವುದೇ ಮೂಲತಃ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾದ ಒಂದು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ. ಅಥವಾ, ಈ ಮಾತನ್ನು ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದಾದ ಇನ್ನೊಂದು ದಾರಿಯಿದೆ. ಇಂಥ ಯೋಚನಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇರುವವರಿಗೆ - ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳಲ್ಲಿ 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ' ಪ್ರತಿರೋಧಗಳೂ ಒಂದು - ಎಂದು ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬುದರ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಇಂಥ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿರೋಧ ಎಂದು ಈ ಯೋಚನಾಕ್ರಮವು ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಇತ್ತೀಚಿನ ಪುಸ್ತಕವೊಂದರಲ್ಲಿ ಅಶೀಶ್ ನಂದಿ ಅವರು ಇಂಥ ಯೋಚನಾಕ್ರಮವನ್ನು ಹೀಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ:

[ಇವತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ] ಈ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಈಗ, ಪಂಡಿತರೂ ತಿಳಿದವರೂ ಊಹಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಧಾರಣ ಶೀಲತೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ, ಪ್ರಭುತ್ವದ ಆಗತ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ತರ್ಕಗಳ ಎದುರು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದಾಗೆಲ್ಲಾ ಹಲವೊಮ್ಮೆ ಸೋಲುವ ಸರಿದ ಪ್ರಭುತ್ವದೇ ಆಗತೊಡಗಿದೆ. ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಧಾರಣಶಕ್ತಿಯು ಹಲವೊಮ್ಮೆ ಈಗ ವಿವಿಧ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಕುಲಾಧಾರಿತ ಸ್ವಪ್ರಜ್ಞೆಯೊಂದರ ಉತ್ಸಾಹಿ ಪುನರುತ್ಥಾನದ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಅಂದರೆ, ಹಿಂದೆಂದೆಂದೂ ಸಣ್ಣ ಕುಲಗಳು ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ವಲಯದಲ್ಲಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಗ್ಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತೋ, ಹಾಗೆ ಆದನ್ನೀಗ ಮಣಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ; ಆದಕ್ಕೆ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಪ್ರತಿರೋಧ ಎದುರಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆಧುನಿಕತೆಯ ಜಾಗತಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳು ಈಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮಟ್ಟ ಹಾಕುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು

ತಮ್ಮ ಚರಮಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ಜಗತ್ತಿನ ರಂಗಸ್ಥಳದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಿ ಇತಿಹಾಸದ ಪ್ರಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬದಲು, ಅಮೀಗ ನಿಜವಾಗಿ ಮರಳಿ ಬರತೊಡಗಿವೆ; ಆಧುನಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಭುತ್ವಗಳನ್ನು ಕಾಡುವ ಪಿಶಾಚಿಗಳ ಹಾಗೆ, ಫ್ರಾಯ್ಡ್ ಹೇಳಿದ ಗುಪ್ತಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಹಾಗೆ. (ಪುಟ ೧-೨, ದಿ ರೊಮಾನ್ಸ್ ಆಫ್ ದಿ ಸ್ಟೇಟ್ ಎಂಡ್ ದ ಫೇಟ್ ಆಫ್ ಡಿಸೆಂಟ್ ಇನ್ ದ ಟ್ರಾಪಿಕ್ಸ್, ಒ.ಯು.ಪಿ: ೨೦೦೩)

ನಂದಿಯವರ ಈ ಮಾತುಗಳ ಎದುರಿಗೆ ನಾನು ಹಿಂದೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ರಹಮತ್ ತರೀಕರೆಯವರ ವಾದವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಇಟ್ಟು ನೋಡಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ರಹಮತ್ ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ, ಜಾಗತೀಕರಣದ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೂ ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಚ್ಚಾಸೆಯನ್ನು ಈ ಚರ್ಚೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಸಂತೋಷವಾಗುವುದು ಅಮೇರಿಕಾದಂಥ ಜಾಗತೀಕರಣಪರ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೇ ಸರಿ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಕಳೆದ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದೀಚೆಗೆ ಆ ಶಕ್ತಿಗಳು ವಿಶ್ವದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಕಡೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು ಇಂಥ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಸರ್ಜನೆ'ಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನೇ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳಲ್ಲಿ, ಅಮೇರಿಕಾವು ನಿಜವಾಗಿ ಹೆದರುವುದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳಿಗೇ ಹೊರತು 'ವೈಜ್ಞಾನಿಕ' ಮಾರ್ಗದ ಅಂಕಿಅಂಶ ಸಮೇತವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ-ತಾರ್ಕಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳಿಗಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಅಮೇರಿಕಾವು ನೋಮ್ ಛಾಮ್‌ಸ್ಕಿಯಂಥ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಖರ ವಿಮರ್ಶಕನನ್ನು ತುಂಬ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದಲೇ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದರ ಹಿಂದೆ ಈ ಕಾರಣವೂ ಇದೆಯೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅದೇ, ಅಮೇರಿಕಾದಂಥ ಒಂದು ದೇಶಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣ ಅಧಿಕಾರ-ಬಲಗಳಿದ್ದೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಜಗತ್ತಿನ ಬೇರೆಬೇರೆ ಕಡೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಇಂಥ ವಿಸರ್ಜನೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗದಂಥ ದೌರ್ಬಲ್ಯವಿರುವುದು ನಮಗಿವತ್ತು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿದೆ. ಜತೆಗೆ, ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿಯ ಎಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ತತ್ಕಾಲಕ್ಕಾಗಿ ಯಾದರೂ ಎದುರಿಸುವ ಧಾರಣಾಶಕ್ತಿಯೊಂದು ಆಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಇದೆಯೆಂಬುದೂ ನಾವಿವತ್ತು ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ವಾಸ್ತವ. ಅಶೀಶ್ ನಂದಿಯವರ ಮಾತುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಈ ವಾಸ್ತವವೇ ಸರಿ.

... ..

ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಇಂಥ ಒಂದು ಧಾರಣಾಶಕ್ತಿಯಿದೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ಇದು ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ಆಕ್ರಮಣಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಎದುರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆಯೆಂದಾಗಲೀ, ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿರುವ ಇವತ್ತಿನ ಜನಕ್ಕೆ ಆ ಆಕ್ರಮಣಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಾಗಲೀ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆನ್ನುವುದು, ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಕೂತಿರುವ ಒಂದು ನಿಕ್ಷೇಪವೇನೂ ಅಲ್ಲ; ಅದು, ನಿತ್ಯವೂ ನವೀಕೃತ ಗೊಳ್ಳುತ್ತ ತಯಾರಾಗುತ್ತಿರುವಂಥದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಧಾರಣಾ ಶಕ್ತಿ ಇರಬೇಕಾದರೆ, ಅದನ್ನು ಸದಾ ನವೀಕರಿಸುತ್ತ ರೂಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಮಂದವಾಗಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿಗೆ ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ, ಇದುವರೆಗೂ ಮಹತ್ವದ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದವರೆಲ್ಲರೂ, ಇಂಥ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನವೀಕರಣದ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದವರು — ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ನವೀಕರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿರೋಧದ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಹಿಂದೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತು ಇವತ್ತು ಇಂಥ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳು ಯಾವ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬಹುದು — ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ ನಾನು ಮುಂದೆ ಬರಲಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು, ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಯ ಹೊರಗಿನ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ತಡೆ-ವಿರೋಧ-ಪ್ರತಿರೋಧ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ — ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ದಿಕ್ಕಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ತುಸು ಗಮನಿಸಿ ನೋಡೋಣ.

ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನವು ಹಲವು ಸಮಾಜಗಳಿಗೆ ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿಯಾಗಿಯೂ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇಡೀ ಮನುಕುಲಕ್ಕೇ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ಒಂದು ವಾದವನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೆವು. ವಿಜ್ಞಾನವು ತನ್ನ ಅತಿರೇಕಗಳ ಮತ್ತು ಅನೀತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ತನ್ನೊಳಗೇ ಒಂದು ತಡೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ — ಎಂಬುದು ಆವಾದದ ಸಾರಾಂಶ. ಆರ್ಥಾತ್, ವಿಜ್ಞಾನದ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ನಾವು ವಿಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕವೇ ಪ್ರತಿರೋಧಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಅದೇ ಅತ್ಯಂತ ಯುಕ್ತವಾದ ಮಾರ್ಗ — ಎಂಬುದು ಈ ವಾದದ ನಿಲುವು. ಜಾಗತೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡಾ ಇವತ್ತು ಅಂಥ ವಾದದ ಛಾಯೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಈ ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣದಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತ ಮೊದಲು ಮಾತಾಡಿದ ಯಶವಂತ ಡೋಂಗ್ರೆ ಅವರ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಂಥ ಧೋರಣೆಯೊಂದರ ಸೂಚನೆ ಕಂಡಿದೆ.

ಡೋಂಗ್ರೆಯವರು ವಿಶ್ವವಾಣಿಜ್ಯ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುತ್ತ ಹೇಳಿದರು — ಇಂಥ ಒಂದು ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಇವತ್ತು ನಾವು ಕೇವಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ವಿರೋಧಿಸಿದರೆ ಅದರಿಂದೇನೂ ಫಲ ದೊರಕಲಾರದು, ಬದಲು, ಆ ಒಪ್ಪಂದದಲ್ಲೇ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಭಾಷಣದ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಅವರು ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದುವರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು — ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ-ರಾಜಕೀಯ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಹೊರತು, ಅದನ್ನು ಮುಗ್ಧವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂಬ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅರಿಯುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಈ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಟ್ಟದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಚಾಣ್ಣೆ ಇರಬಹುದು, ಆದರೆ, ಈ ಮಾರ್ಗವು ಜಾಗತೀಕರಣದ ನೋವುಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು ಹಾಗಿರಲಿ, ಅದರ ರೋಗನಿದಾನವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಶಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ — ಎಂಬುದು ನನ್ನ ನಿಲುವು. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನಾನು, ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ನೇಮಿಸಿದ್ದ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ.

ಕಾರಣ, ಈ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯು ಜಾಗತೀಕರಣ ಎಂಬ ಒಂದು 'ವೈಜ್ಞಾನಿಕ' ವಿದ್ಯಮಾನದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು (ಅಥವಾ ಅಂಥ ಪರಿಣಾಮವೇನಾದರೂ ಇದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು) 'ವೈಜ್ಞಾನಿಕ' ನೆಲೆಯಿಂದಲೇ ಅರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನನಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. 'ಫಾರ್ಮರ್ಸ್ ಸುಯಿಸೈಡ್ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟಕ: ಎ ಸೈಂಟಿಫಿಕ್ ಅನಾಲಿಸಿಸ್' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಈ ವರದಿಯ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹೇಳಬಹುದು — 'ಲಭ್ಯ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯೆಂಬುದು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಂಭವಿಸುವಂಥದಲ್ಲ; ಅದು ಘಟನೆ, ವ್ಯಕ್ತಿ, ಸನ್ನಿವೇಶ ಮತ್ತು ಪ್ರಚೋದನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಟ್ಟು ಸಂಭವಿಸುವಂಥದು. ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡಾ ಈ ಮಾತು ಸತ್ಯ. ಸಮಿತಿಯು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನೇ ನೋಡಿದರೂ ಈ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕುಡಿತ, ಸಾಲ, ಗುಣವಾಗದ ರೋಗ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಮೊದಲಾದ ಕಾರಣಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದೆಂದು ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು ಬೆಳೆಯ ವಿಫಲತೆಯೆಂಬುದು ಅಷ್ಟೇನೂ ಪ್ರಧಾನವಲ್ಲದ ಒಂದು ಕಾರಣವೆಂದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ'.

ಸ್ವಾರಸ್ಯದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಈ ವರದಿಯನ್ನು ಓದುತ್ತ ಅದರ 'ವೈಜ್ಞಾನಿಕ' ತರ್ಕವನ್ನು ನಾವು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ಹೊರಟರೆ, ಈ ತೀರ್ಮಾನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ

ದೋಷವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಕಳೆದ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಾದ್ಯಂತ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ ಈ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿ ತಲುಪಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಈ 'ವೈಜ್ಞಾನಿಕ' ಕ್ರಮದಲ್ಲೇ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಒಂದು ದೋಷ ಈ ಸಮಿತಿಯ ಈ ವರದಿಯನ್ನು ರೈತರಿಗಾಗಲಿ, ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಲಿ ಅನುಪಯುಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು, ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಈ ಭಾಷಣದ ಅನಂತರ, ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದೊಂದು ಕಿರುಲೇಖನ ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ, ಅದರ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತೇನೆ:

ಈ ಸಮಿತಿಯು ತನ್ನ ವಾದಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ಅಂಕಿ-ಅಂಶವನ್ನೇ ಗಮನಿಸೋಣ. ಅದು ೧೯೯೬-೨೦೦೦ದ ನಡುವೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಎಲ್ಲ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ಕಾರಣಗಳ ತೇಜ್ವಿ. ಈ ತೇಜ್ವಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಕಾರಣಗಳೆಂದು ದಾಖಲಾದ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳು ಇವು: ರೋಗ (ಶೇಕಡಾ ೨೮.೮೫), ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ (ಶೇಕಡಾ ೧೪.೪೨), ಬಡತನ (ಶೇಕಡಾ ೪.೬೧); ಇನ್ನು ಉಳಿದವು ಪ್ರೇಮ-ನಿರುದ್ಯೋಗ-ನಪಾಸು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು. ಆದರೆ, ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಇನ್ನೂ ಒಂದು 'ಕಾರಣ'ವೂ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಕೂತಿದೆ — ಅದು 'ಕಾರಣ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ'ದಂಥವು. ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇಕಡಾ ಮೂವತ್ತಾರು!

ಆದರೆ, ಮೂರನೆಯ ಒಂದುಭಾಗಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಕಾರಣವೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಉಳಿದ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಆಧರಿಸಿ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ಅದು 'ವೈಜ್ಞಾನಿಕ'ವಾಗುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಬಡತನ-ಕುಡಿತ-ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಮೊದಲಾದ ಕಾರಣಗಳೂ ಕೂಡಾ ಶೂನ್ಯದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇನಲ್ಲ. ಅವು ಇನ್ನೂ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವಿಶಾಲ ಕಾರಣದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಕಾರಣಗಳೇನೆಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸದೆ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಅದು ಹೇಗೆ 'ವೈಜ್ಞಾನಿಕ'ವಾದೀತು? — ಇವು ಈ ವರದಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಎತ್ತಬಹುದಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಉದಾಹರಣೆ ಮಾತ್ರ. ಇಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾವು ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರತಿವಾದವನ್ನು ಕೂಡಾ ಎತ್ತಬಹುದು — ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಇಂಥ ಹಲವಾರು ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಆರಂಭವೇ ಹೊರತು ಇದೇ ಅಂತಿಮವಾದ ಸತ್ಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಬಡತನ-ಕುಡಿತ-ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಮತ್ತೆ ಮೂಲ ಕಾರಣವನ್ನು ಹುಡುಕಲು ನಾವು ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರೀಯ- ಆರ್ಥಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ

ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದೀತು. ಆದರೆ ಇದು ಮತ್ತಷ್ಟು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಯಿತೆ ಹೊರತು ಉತ್ತರಗಳತ್ತ ಸಾಗುವ ದಾರಿಯಂತೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಇಷ್ಟರಮೇಲೆ, ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗಿಂತ ಜಟಿಲವಾದ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯು ಈ ವರದಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದೆಯೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ – ಆತ್ಮ ಹತ್ಯೆ ಎಂಬ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇ ತಾರ್ಕಿಕವಾದದ್ದು ಅಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೧೪ರಷ್ಟು ಆತ್ಮ ಹತ್ಯೆಗಳು ಬಡತನದ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಂಭವಿಸಿವೆಯೆಂಬ ಅಂಕಿ-ಅಂಶ ನಿಜವೇ ಇದ್ದೀತು; ಆದರೆ ಅಂಥ ಬಡತನವಿದ್ದೂ ಆತ್ಮ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿದೆಯೆಂಬುದು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗುವ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲವೆ? ಅರ್ಥಾತ್, ಆತ್ಮ ಹತ್ಯೆಗೆ ಒಂದು ಕಾರಣ ಇದ್ದೀತೆಂಬುದು ಎಷ್ಟು ಸತ್ಯವೋ ಅಂಥ ಕಾರಣ ಇರುವವರಲ್ಲರೂ ಆತ್ಮ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸತ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿ! ಹಾಗಿರುವಾಗ, ಇಂಥ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನದಿಂದ ಆಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವಾದರೂ ಏನು ಎಂಬುದೇ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆ. (ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸ್ವಗತ, ಹೆಗ್ಗೋಡು: ೨೦೦೨, ಪುಟ೧೨೨-೧೨೪)

ಅಥವಾ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದ ಒಟ್ಟು ವಾದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ, ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಮಂಡಿಸಬಹುದು. ಡೋಂಗ್ರೆಯವರು ಹೇಳುವಂತೆ, ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು 'ವೈಜ್ಞಾನಿಕ' ನೆಲೆಯಿಂದಲೇ ಅರಿಯಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಅಂಥ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೇ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು – ಎಂಬುದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ನೇಮಿಸಿದ್ದ ಸಮಿತಿಯ ಮೂಲ ಆಶಯವೂ ಹೌದು. ಆದರೆ, ಅದೇ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳೇ ನಮಗೆ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ, ಇದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಆತ್ಮಂತಿಕವಾಗಿ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವೂ ಆಗುವಂಥದು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಆತ್ಮ ಹತ್ಯೆ ಎಂಬುದೇ, ಈ ಸಮಿತಿಯೂ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಒಂದು 'ತಾರ್ಕಿಕ' ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲ; ಅದು ಹಲವು ವಿಚಾರಗಳ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಕೇವಲ ತಾರ್ಕಿಕ ಕ್ರಮದಿಂದ ಅರಿಯುವುದು ಹೇಗೆ?

ಅರ್ಥಾತ್, ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕನೆಲೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಅರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ – ಎಂದುಹಿಂದೆ ನಾನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದ ವಾದಕ್ಕೆ ಈ ಸಂಗತಿ ನನಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಕ್ಷ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

... ..

ಇರಲಿ. ಇದುವರೆಗಿನ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳು ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ್ದವು. ಈಗ ನಾನು, ತುಂಬಾ ಕ್ರಸ್ತವಾಗಿ, ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಿಯಾಗಿ ಇವತ್ತಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗುತ್ತೇನೆ. ಈ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ಕೂಡಾ ಮೂಲತಃ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವರೂಪದವು ಮತ್ತು ಅವನ್ನು ಅರಿಯಲಿಕ್ಕೂ ನಮಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಹತ್ಯಾರದ ಸಹಾಯ ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇದು – ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ಪ್ರತೀಕವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕಪೂರ್ವಯುಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುವ ಮತೀಯವಾದಗಳು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಇವತ್ತು ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮಾದರಿಗಳು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ವಿಫಲವಾಗಿವೆ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಕೇವಲ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿವರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರವೇ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು ಎಂಬ ಮಾತನ್ನೂ ಹಲವು ಚಿಂತಕರು ಬೇರೆಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ (ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ – ಸುಧೀರ್ ಕಾಕರ್ ಅವರ ಪುಸ್ತಕ – ಕಲರ್ಸ್ ಆಫ್ ವಯಲ್ಸ್‌ನ್ಸ್). ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಇವತ್ತು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ – ಭಾರತದ ಹಿಂದುತ್ವವಾದವೂ ಕೂಡಾ ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಇರಬಹುದೇ? – ಎಂಬುದು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ನಾನು ಎತ್ತಿದ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಅವತ್ತಿನ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಅಪವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೊಳಗಾದದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಅಂದಿನ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ನಾನು ಆಡಿದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಅವಸರದಿಂದ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಹಲವರು, ಅದರ ಚರ್ಚೆಯ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ 'ಹಿಂದುತ್ವವು ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯ'ವೆಂದು ನಾನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಉಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸತೊಡಗಿದರು. ನಾನು ಹಾಗೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಮಾಡಿದ ವಿವರಣೆ ಅವರಿಗೆ ತಾಗಲಿಲ್ಲ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಮುಂದೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ ಇದು ಹೀಗೇ ವರದಿಯಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಪಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆದರೆ, ಈ ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದುತ್ವವನ್ನು 'ಪರ್ಯಾಯ'ವೆಂದೋ ಅಥವಾ ಇವತ್ತಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ 'ಉತ್ತರ'ವೆಂದೋ ಬಿಂಬಿಸುವ ಯಾವ ಇರಾದೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಬದಲು, ಹಿಂದುತ್ವ

ಎಂಬ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ಹೊಸ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ, ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ನಾವಿವತ್ತು 'ಹಿಂದುತ್ವ'ವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಏಕೀಕರಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲೂ ವೈದ್ಯಶ್ಯ-ವಿರೋಧಗಳು ಕಾಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ನಾವಿವತ್ತು ಕೇವಲ ಬೈಯುವ ವಸ್ತುವೆಂಬಂತೆ ಮಾತ್ರ ನೋಡುತ್ತಿರುವ 'ಮತೀಯವಾದ'ವೆಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪೂರ್ವಾಪರಗಳನ್ನು ತುಸು ಸಾವಧಾನದಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ — ಈ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನನ್ನ ಈ ಮಾತಿನ ಉದ್ದೇಶ. ಈ ಲೇಖನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿದಂತೆ, ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಆ ಸಂಕಿರಣವು ಕ್ರಮೇಣ ಹಿಂದುತ್ವವನ್ನು ಬೈದು ಸಮಾಧಾನ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಚರಣೆಯ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ, ಈ ಮಾತು ಅಪಾರ್ಥ ಕ್ಯೂಳಗಾದೀತು — ಎಂಬ ಅನುಮಾನವಿದ್ದೂ ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದೆ.

ಹಿಂದುತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿದ ಮೊದಲಿಗನೇನೂ ನಾನಲ್ಲ. ಮತೀಯವಾದ ಎಂಬುದು ಆಧುನಿಕಪೂರ್ವ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಯಲ್ಲ, ಅದು ಆಧುನಿಕಯುಗದ — ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಭುತ್ವಗಳ — ಒಂದು 'ಅನೈತಿಕ ಸಂತಾನ' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಆಶೀಶ್ ನಂದಿಯವರು ಆಗಾಗ ಪುನರುಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ — 'ಹಿಸ್ಟೋರಿಕ್ ಫಾರ್‌ಗಾಟನ್ ಡಬಲ್ಸ್', ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪುಟ ೧೦೮). ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ದಿಕ್ಕಿನ ಯೋಚನಾಲಹರಿಯನ್ನು ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್ ತಮ್ಮ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, 'ಆತಂಕಿತ ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಕುಪಿತ ರೈತ' (ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಥನ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ೨೦೦೨, ಪುಟ ೨೩೫-೫೬) ಎಂಬ ಅವರ ಲೇಖನವು ಹಿಂದುತ್ವವಾದಿ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ರೈತಚಳುವಳಿಗಳು ಹೇಗೆ ಜಾಗತೀಕರಣದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಮೂಲಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ, ಆದರೆ, ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಇವೆರಡೂ ಚಳುವಳಿಗಳು ಹೇಗೆ ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಆ ಲೇಖನವನ್ನು ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್ ಅವರು 'ಪಾಸ್ಪೀಷ್' ಎಂಬೊಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪದಿಂದ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಲಬೆರಕೆ, ವಿಚಿತ್ರ ಮಿಶ್ರಣ, ಚೌಕೌ — ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳ ಮೂಲಕ ಭಾಗಶಃ ಅನುವಾದಿಸಬಹುದಾದ

ಈ 'ಪಾಸ್ಪೀಷ್' ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಮೂಲತಃ ನವೋತ್ತರ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಬಂದದ್ದು. ಬೇರೆಬೇರೆ ಹಲವು ಕಲಾಕೃತಿಯ ತುಣುಕುಗಳನ್ನೂ ಶೈಲಿಗಳನ್ನೂ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಬೆರೆಸುವ ಮೂಲಕ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗುವ — ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಚಲನಚಿತ್ರದ ಹಾಡುಗಳ 'ರೀಮಿಕ್ಸಿಂಗ್'ನಂಥ — ಸಂಯುಕ್ತಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇದು. ಡಿ.ಆರ್. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕಲಬೆರಕೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣ ಇದೆ. ಆ ಕೃತಿಗಳಂತೆಯೇ ಈ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲೂ ತಾರ್ಕಿಕವಾದ ಏಕರೂಪತೆಯಿಲ್ಲ; ಸಂಬಂಧತೆಯಿಲ್ಲ. ಬದಲು, ಅದು ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿ ಕಾಣುವ ಹಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಏಕತ್ರಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಭುತ್ವ, ಗಾಂಧಿವಾದ ಮತ್ತು ಅಮೇರಿಕಾದ ಆಕರ್ಷಣೆ — ಹೀಗೆ ಇವತ್ತಿನ ಭಾರತದ ಜಾಗತೀಕರಣ ವಿರೋಧಿ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳೇನಿವೆ, ಅವು ಇಂಥ ವಿರೋಧಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಿಶ್ರಣಗಳು ಎಂಬ ವಾದವನ್ನು ಡಿ.ಆರ್. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು ಇಂಥ ಒಂದು ರೂಪಕಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಯಾಕೆ ಮುಖ್ಯ ಎಂದರೆ — ಇದು ಜಾಗತೀಕರಣದ ತಾತ್ವಿಕತೆಗಳ ಒಳಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಿಯಾಗಿ ಬಂದ ತಾತ್ವಿಕತೆಗಳ ಒಳಗೂ ಇರುವ ವೈದ್ಯಶ್ಯ-ವೈಚಿತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಅರಿಯಲಿಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಒಂದು ಮಾದರಿಯನ್ನು ನಾವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು ಕೇವಲ 'ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ' ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಅರಿಯುತ್ತೇವೆಂದು ಹೊರಟರೆ, ಆಗ ನಮ್ಮ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಹತ್ಯಾರಗಳೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ತೊಡಕಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂಥ ನಿಷ್ಪಯೋಜಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಹಿಂದೆ ನಾನು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಕುರಿತ ವರದಿಯ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಇಂಥ ವೈದ್ಯಶ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಗ್ರಹಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆ, ಆಗ ನಮಗೆ ಹಿಂದುತ್ವವಾದಿ ಚಳುವಳಿ ಎನ್ನುವುದು ಕೆಲವೇ ಜನ ಖೂಳರ ಒಂದು ಹುನ್ನಾರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ; ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ತಮ್ಮ ದಡ್ಡತನದಿಂದ ಈ ಖೂಳರ ವಾದವನ್ನು ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ನಾವು ತಲುಪಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇವತ್ತು ಹಿಂದುತ್ವವನ್ನು 'ವೈಜ್ಞಾನಿಕ'ವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಹೊರಡುವ ಹಲವರು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಇಂಥದೇ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ತಲುಪುತ್ತಾರೆ — ಎಂಬುದು ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಎಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ.

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನೂ ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದನೆಗಳನ್ನೂ 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ' ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಅರಿಯುವುದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಸೌಂದರ್ಯಾತ್ಮಕ ಅಭ್ಯಾಸವೋ ಅಥವಾ ಮುಗ್ಧ ಕಲಾವಿದನೊಬ್ಬನ ದೌರ್ಬಲ್ಯದ ಲಕ್ಷಣವೋ ಅಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತು ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮರ್ಮ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂದೂ ನಾನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

••• ••• •••

ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಕಥನವನ್ನು ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಈ ಬರಹವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೊಂದನ್ನು ಈ ಕಥೆ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ನನ್ನ ಇದುವರೆಗಿನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ರೂಪಕವಾಗಬಲ್ಲದು - ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿರುವ ಈ ಕಥನವು ಮೂಲತಃ ವಾಸ್ತವಾಧಾರಿತ; ಆದರೆ ಕಥನವಾಗುವಾಗ ಇದು ತುಸು ಕಾಲ್ಪನಿಕಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕಥೆ ಇದು:

ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಗಾಋಣ ಉಳಿಸಿ ಎಂಬ ಚಳುವಳಿ ನಡೆದಿದ್ದು ನಿಮಗಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆ ಚಳುವಳಿಯು ತುಂಬ ಬಿರುಸಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವಾರವೂ ಸಮಾವೇಶ, ಭಾಷಣ, ಬಂದ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಸರಣಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಂದ ಪರಿಸರ ಆಸಕ್ತರು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಂಥ ಒಂದು ಸಭೆಗೆ ನಮ್ಮೂರಿನಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಹತ್ತು ಜನರ ಒಂದು ತಂಡ ಬರಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿತು. ಅವರಲ್ಲ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಾಹನವನ್ನು ಗೊತ್ತು ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಗದಿತ ದಿನ ಮುಂಚಾನೆ ಊರಿನಿಂದ ಹೊರಟು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದರು. ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ವಾಹನ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಸಂಜೆ ೬ ಗಂಟೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಯಿಸಿ ಊರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಕಡೆಗೆ ಚದುರಿಹೋದರು.

ಸರಿ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಆಯಿತು. ಸಂಜೆ, ನಿಗದಿತ ವೇಳೆಗೆ ಅವರಲ್ಲ ಊರಿಗೆ ಮರಳಲೆಂದು ವಾಹನ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ವಾಪಸು ಬಂದರು. ಆದರೆ ಆ ಹತ್ತು ಜನರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಇನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಂದವರಲ್ಲ ಅವನಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತ ನಿಂತರು, ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಕಾದರೂ ಆತನ ಪತ್ತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಇವರಲ್ಲ ಆತಂಕಿತರಾಗಿ ಇನ್ನೇನು ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಹೊರಡಬೇಕು, ಆಗ,

ಸುಮಾರು ಎರಡು ಗಂಟೆ ತಡವಾಗಿ ಆತ ಏದುಸಿರುಬಿಡುತ್ತ ಓಡೋಡಿ ಬಂದ. ತಡವಾಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ಏನೋ ಸಬೂಬು ಹೇಳಿದ ಆತನನ್ನು ಬೈಯುತ್ತ ಎಲ್ಲರೂ ವಾಹನವೇರಿ ಹೊರಟರು.

ಮರಳುವಾಗ, ಆ ತಡವಾಗಿ ಬಂದಾತ, ತನ್ನ ಆಪ್ತನೊಬ್ಬನ ಬಳಿ ತಾನು ನಿಗದಿತ ವೇಳೆಗೆ ಬರಲಾಗದ್ದಕ್ಕೆ ನಿಜವಾದ ಕಾರಣ ಏನೆಂದು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟ. ಹೊರಡುವ ಮೊದಲು, ಊರಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಆತನಿಗೆ ಒಂದು ಸುದ್ದಿಹೇಳಿದ್ದರು - ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅಂಗಡಿಗೆ ಕೇವಲ ೬೦೦ ರೂಪಾಯಿಗೆ ಸಿಗುವ ಚೀನೀ ಬೈಸಿಕಲ್ಲು ಬಂದಿದೆಯಂತೆ - ಅಂತ. ಆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದ ಈತ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಲೇ ಭಾಗವಹಿಸಿ, ಅದು ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಆ ಚೀನೀ ಬೈಸಿಕಲ್ಲಿಗಾಗಿ ಹುಡುಕುತ್ತ ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಅಂಗಡಿಗೆ ಅಲೆದಿದ್ದ!

ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ನಾನು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ, ಇದು ನನಗೆ, ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಒಳಗೆ ಇರುವ ಒಂದು ಧ್ವಂದ್ವದ ರೂಪಕವೆಂದು ಕಂಡಿತು. ಈ ಸೈಕಲ್ಲಿನ ಆಸಾಮಿಯಂತೆಯೇ ನಾವೂ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಅಂತರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು ಹಲವು ಸ್ತರದ ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳ ಮತ್ತು ಆತಂಕಗಳ ಮಿಶ್ರಣದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಮತ್ತು ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ನಮಗೆ ಇದುವರೆಗೂ ಜಾಗತೀಕರಣದ ವಿರುದ್ಧ ಒಂದು 'ಏಕೀಕೃತ ಪ್ರತಿಭಟನೆ' ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ - ಎಂದು ಮೊದಲಿಗೆ ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ತುಸು ಸಮಯದ ಅನಂತರ, ಈ ಕಥೆಯು ನನಗೆ ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್ ಅವರು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ 'ಪಾಸ್ಪೀಷ್' ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಒಂದುನಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಾಂತವೂ ಆಗಬಹುದೆಂದು ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿತು - ನಮ್ಮ ಜನಪ್ರಿಯ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾದ ವಿರೋಧಾತ್ಮಕ ವೈದೃಶ್ಯಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲೇ, ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ನಮ್ಮ ಅಂತರ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಹಲವಾರು ಅತಾರ್ಕಿಕ ಮತ್ತು ವಿಸಂಗತ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದನೆಗಳನ್ನು ಈ ಕಥೆಯು ಏಕತ್ರಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಈ ಕಥನವು ನನ್ನೊಳಗೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಧ್ವನಿಸತೊಡಗಿದ್ದು ಬೇರೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ. ಈಚೆಗೆ ನಾನು ಓಕಾಗೋ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರೊ. ಷೆಲ್ಡನ್ ಪೊಲಾಕ್ ಅವರ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದೆ. ಪೊಲಾಕ್ ಅವರ ಈ ಲೇಖನಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯು ತನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡ ಆದಿಕಾಲವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು 'ದೇಶಭಾಷಾ ನಿರ್ಮಾಣ'ವೆಂಬ

ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೊಸ ಸಿದ್ಧಾಂತನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವ ಬರಹಗಳು. ಜತೆಗೆ, ಈ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಭಿತ್ತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೂ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳೇನು, ಅವೆರಡು ಭಾಷೆಗಳ ನಡುವಣ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಯಾವ ಮಾದರಿಯವು – ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೂ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತ ಈ ಲೇಖನಗಳು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಇವತ್ತಿನ ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೂ ಹೋಲುವ ಒಂದು 'ಆಧುನಿಕಪೂರ್ವ ಜಾಗತೀಕರಣ'ದ ಉದಾಹರಣೆ ಇದ್ದೀತೆ – ಎಂದೂ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಇಂಥ ಎರಡು ಜಾಗತೀಕರಣಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ಪೋಲಾಕ್ ಹೇಳುವ ಈ ಆಯ್ದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

ಜಾಗತೀಕರಣಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿರುವ ಈ ಲೋಕದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಏಕಕೇಂದ್ರಿತ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿರುವ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಅಧಿಕಾರ – ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ತರ್ಕವನ್ನು ಇವತ್ತು ತುಂಬ ಸರಳೀಕೃತಗೊಂಡ ದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ತರ್ಕದ ಪ್ರಕಾರ – ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ, ಒಂದೇ ನೀವು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ನಮ್ಮಂತೆ ಆಗಬೇಕು; ಅಥವಾ, ನೀವು ಏನೂ ಆಗದೆಯೇ ಉಳಿದು, ಅಂತಿಮವಾಗಿ ವರ್ಚಿತ ಜೀವನಕ್ರಮಗಳ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವೆಂಬ ಗೋದಾಮಿಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಡುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಗೆ ಪಕ್ಕಾಗಬೇಕು.....

..... ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳ ತರ್ಕವು ಇಂಥ ಜಡ-ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸ್ವರೂಪದ್ದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ಭಾರತದ ಗತಕಾಲವು ನಮಗೆ, ಈ ತರ್ಕವು ಅಂಥ ಅನಿವಾರ್ಯ ವಿಧಿಯೇನೂ ಅಲ್ಲವೆಂದೂ ಅದರೊಳಗೇ ಹಲವು ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಭವನೀಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆಯೆಂದೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ....

..... ಭಾರತದ ಚಿಂತಕರು ಇಂಥ ವಿಭಿನ್ನ ಆಯ್ಕೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತನಿರ್ಮಾಣವನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಆಯ್ಕೆಗಳ ಇತಿಹಾಸವು ನಮಗೆ ಕಾಣಿಸುವ ಪ್ರಕಾರ – ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ತುಂಬ ಪರಿಚಿತವಾಗಿರುವಂತಹ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಅಧಿಕಾರಗಳ ದ್ವಿದಳ ತರ್ಕವೂ ಹಾಗೂ ಇವುಗಳ ಏಕಮುಖಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಾದಿಯೂ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಏಕೈಕ ತರ್ಕವೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಅಧಿಕಾರಗಳ ತರ್ಕವು 'ಒಂದೇ ನೀವು ನಮ್ಮ ಪರ, ಅಥವಾ ವಿರುದ್ಧ; ಒಂದೇ ನೀವು ನಮ್ಮಂತೆ ಯಾ ನಮಗಿಂತ ಪೂರ್ಣ ಭಿನ್ನ' – ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವಂಥದಾಗಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತು ಅಂತಿಮವಾಗಿ 'ನೀವು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ನಮ್ಮಂತೆಯೇ

ಆಗಿ ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುವವರು' – ಎಂದು ಭಾವಿಸುವಂಥದಾಗಿದ್ದರೆ, ಗತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹಲವು ಭಿನ್ನರೀತಿಯ ಆಸ್ತಿತ್ವವಿಧಾನಗಳು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದವು. ಇಂಥ ಆಸ್ತಿತ್ವದ ಕ್ರಮಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ 'ಇದು ಮತ್ತು ಅದು ಎರಡೂ' ಎಂಬಂಥ ಸಮಗ್ರದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿರದೆ ಇದ್ದರೂ, ಕಡೆಯಪಕ್ಷ, 'ಇದು ಅಥವಾ ಅದು' ಎಂಬಂಥ ಸರಳೀಕೃತ ದ್ವಿದಳ ಆಯ್ಕೆಗೂ ಅವು ಸೀಮಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. (ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ದೇಶಭಾಷೆ, ಹೆಗ್ಗೋಡು: ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ೨೦೦೨, ಪುಟ ೭-೯)

ಈ ಬರಹವನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ತುಂಗಾ ಮೂಲದ ಚಳುವಳಿಯನ್ನೂ ಚೀನೀ ಬೈಸಿಕಲ್ಲನ್ನೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನೆನಪಾಯಿತು. ಪೋಲಾಕ್ ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ, ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೂಡಾ 'ಇದು ಅಥವಾ ಅದು' ಎಂಬಂಥ ಸರಳೀಕೃತ ದ್ವಿದಳ ಆಯ್ಕೆಯ ಬದಲು, 'ಇದು ಮತ್ತು ಅದು ಎರಡೂ' ಎಂಬಂಥ ಆಯ್ಕೆಯ ಕಡೆಗೆ ತುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದನೆ?

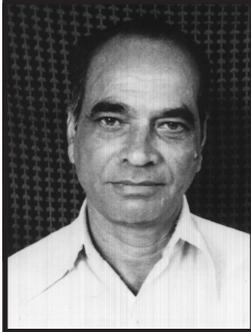
ಸದ್ಯಕ್ಕೆ, ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಉತ್ತರ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ – ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಇಂಥ ಒಂದು 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ' ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಅಂಥ ಉತ್ತರಗಳ ಕಡೆಗೆ ಒಯ್ಯಬಲ್ಲದು ಎಂದು ನಾನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಜಾಗತೀಕರಣದ (ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಕೈಚೋಡಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇರುವ ನವಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದದ) ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮಧ್ಯಪ್ರಾಚ್ಯ, ಆಗ್ನೇಯ ಏಶಿಯಾ ಅಥವಾ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೇರಿಕಾದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಹಾಗೂ ಆಯಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು – ಇವಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಕ್ರಿಯೆ-ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೂ ನಡುವೆ ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೇನಾದರೂ ಇವೆಯೇ? ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತಿರುವ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ 'ಮೂಲಭೂತವಾದ'ಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಭಾರತದ 'ಮತೀಯವಾದ'ಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಆತ್ಯಂತಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಇವೆಯಲ್ಲವೆ? ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ನಾವಿವತ್ತು 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ' ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಉತ್ತರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ನಾನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

'ಜಾಗತೀಕರಣ ಎಂಬುದು ಆತ್ಯಂತಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಕ್ರಮಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿರೋಧ ಬರುವುದಾದರೆ, ಅದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಸರಿ' – ಎಂದು ಈ ಲೇಖನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಳುವಾಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ಇಂಥ ಒಂದು ಭಾವನೆ.

ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಲೇಖನ ಏನು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು? – ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎತ್ತಬಹುದಾದವರನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕಡೆಯದಾಗಿ ಒಂದು ಮಾತು ಸೇರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಲೇಖನವು ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಈಗಾಗಲೇ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಸಿದ್ಧಾಂತನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಹೊಸದೇನೋ ಒಂದು ಬಾಲಂಗೋಚಿಯನ್ನು ಜೋಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ವಿಚಾರಸಂಕರಣದಲ್ಲಿ, ನಾನು ಮಾತಾಡಿದ ಗೋಷ್ಠಿಗೆ ಕೊಡಲಾದ 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರ್ಯಾಯಗಳು' ಎಂಬ ಹಣೆಪಟ್ಟಿಯು ಸೂಚಿಸಬಹುದಾದಂತೆ, ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು 'ಪರಿಹಾರಮಾರ್ಗ'ವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ದುಸ್ಸಾಹಸಕ್ಕೂ ಈ ಬರಹವು ಕೈಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ.

ಬದಲು, ಜಾಗತೀಕರಣವೂ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯಬದುಕಿನ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದಾದ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳೂ ಆತ್ಯಂತಿಕವಾಗಿ ಅವ್ಯಕ್ತವಾದ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ – ಎಂಬೊಂದು ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನ ಮುಂದಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಜತೆಗೆ, ಅಂಥ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಿಯಾಗಿ ಬರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳು ಸದ್ಯ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇವತ್ತಿನ ಧಿಯರಿಗಳಿಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯ ಮಾದರಿಗಳಿಗೂ ಸಲೀಸಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗದಂತೆ ಇದ್ದೀತು – ಎಂಬ ಊಹೆಯನ್ನೂ ನಾನಿಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲು ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ. ಇವೆಲ್ಲದರ ಫಲವಾಗಿ, ಮುಂದೊಂದು ದಿನ, ಈ ಹೊಸ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಮಾದರಿಗಳಿಂದಲೇ ಹೊಸ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೂ ಹೊಸ ಮಾದರಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯೂ ಉದ್ಭವಿಸಿತು; ಆ ಮಾತು ಬೇರೆ.

ಈಚೆಗೆ ನಮ್ಮನ್ನಗಲಿದ

ಎಂ. ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ

೧೯೩೪-೨೦೦೩

ಅವರಿಗೆ ನೀನಾಸಮ್ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ

ನೀನಾಸಮ್ ವರದಿಗಳು

ನೀನಾಸಮ್ ತಿರುಗಾಟ ೨೦೦೨

ಮೊನ್ನೆ ಏಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳಿಗೆ ತಿರುಗಾಟವು ತನ್ನ ೧೮ನೇ ವರ್ಷವನ್ನು ಪೂರೈಸಿತು. ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಈ ಬಾರಿಯೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವು ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಾಲಿನ ನಾಟಕಗಳು – 'ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸನಿಹೆ' (ದಾರಿಯೋ ಫೋ ನ ನಾಟಕದ ಆಧರಿಸಿ, ರಚನೆ, ನಿ: ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ), 'ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ' (ಸಂಸರ ನಾಟಕ, ನಿ: ಚನ್ನಕೇಶವ) ಮತ್ತು 'ಚೋರ ಚರಣದಾಸ' (ಹಬೀಬ್ ತನ್ವೀರ್ ನಾಟಕ, ಅನು: ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಪಟ್ಟಣಸೆಟ್ಟಿ, ನಿ: ಸುರೇಶ ಆನಗಳ್ಳಿ). ಈ ವರ್ಷದ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಯಂತೆ ನಡೆದ ಮರುತಿರುಗಾಟ ೨೦೦೩ ರಲ್ಲಿ ಕಾಲಿದಾಸನ ಅಭಿಜ್ಞಾನ ಶಾಕುಂತಲವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ 'ಶಾಕುಂತಲ' ನಾಟಕವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು (ಅನು: ರಘುನಂದನ, ನಿ: ರುಸ್ತುಂ ಭರೂಚ) ೧೬ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೨೦ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಮೊದಲ ಹಂತದ ತಿರುಗಾಟವು ಅಕ್ಟೋಬರ್‌ನಿಂದ ಜನವರಿವರೆಗೆ ಹಾಗೂ ಎರಡನೆಯ ಹಂತದ ತಿರುಗಾಟವು ಫೆಬ್ರುವರಿಯಲ್ಲಿ ತಾಲೀಮು ನಡೆದು ಮಾರ್ಚ್ - ಎಪ್ರಿಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು.

ಈ ವರ್ಷದ ನಮ್ಮ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಹೀಗಿವೆ: ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ – ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸನಿಹೆ ೦೦, ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ ೦೦, ಚೋರ ಚರಣದಾಸ ೦೦, ಶಾಕುಂತಲ ೦೦. ಒಟ್ಟು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ೦೦೦, ಒಟ್ಟು ಪ್ರದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟ ಸ್ಥಳಗಳು ೦೦; ಒಟ್ಟು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು ೬೯ ಸಾವಿರ.

ನೀನಾಸಮ್ ರಂಗಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರ:

ಏಪ್ರಿಲ್ ೧೨ ರಿಂದ ೧೫ರ ವರೆಗೆ ಬೌದ್ಧ ಚಾತಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ 'ಚಾತಕ ರಿಂಗಣ' ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನೃತ್ಯನಯೋಜಕ ಶ್ರೀ ಭರತ್ ಶರ್ಮ ಅವರ ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯ ರಂಗಚಲನಾ ಶಿಬಿರದ ಅಂಗವಾಗಿ ಈ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮೇ ೨ ರಿಂದ ೧೩ರ ವರೆಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ನಡೆದು, ಅನಂತರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಆಶುವಿಸ್ತರಣೆಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷವು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿತು.

ಮಾತುಕತೆ ೬೬

ನೀನಾಸಮ್ ಹೆಗ್ಗೋಡು (ಸಾಗರ) ಕರ್ನಾಟಕ ೫೭೭ ೪೧೭

ದೂರವಾಣಿ: ೦೮೧೮-೩೬೫೬೪೬

ಖಾಸಗಿ ಪ್ರಸಾರದ ತ್ರೈ ಮಾಸಿಕ ಸಂಪರ್ಕಪತ್ರ
(ಫೆಬ್ರವರಿ-ಮೇ-ಆಗಸ್ಟ್-ನವೆಂಬರ್)

ಸಂಪಾದಕ: ಜಸವಂತ ಚಾಧವ್

ಸಹ ಸಂಪಾದಕ: ವೆಂಕಟರಮಣ ಐತಾಳ ಬಿ. ಆರ್.

ವಾರ್ಷಿಕ ವರ್ಗಣಿ: ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿ

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ: ಅಕ್ಷರ ಗಣಕ, ಹೆಗ್ಗೋಡು, ಮುದ್ರಣ: ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚು, ಹೆಗ್ಗೋಡು

ಮೇ ೨೦೦೩	ವರ್ಷ ಹದಿನೇಳು	ಸಂಚಿಕೆ ಎರಡು
೧.	ಭವಿಷ್ಯವೆಂಬ ಬಹುರೂಪಿ ಬೆಳಕು ಅಶೋಕ ವಾಚಪೇಯಿ	ಪುಟ ೧
೨.	ಅಡಕತ್ತರಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಕೆಯ ಭವಿಷ್ಯ ಯಶವಂತ ಡೋಂಗ್ರೆ	ಪುಟ ೧೨
೩.	ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳು : ಒಂದು ಪುನರಾಕಥನ ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ.	ಪುಟ ೩೩
೪.	ನೀನಾಸಮ್ ವರದಿಗಳು	ಪುಟ ೫೬

second cover

MAATHUKATHE MAY 2003 (YEAR 17 ISSUE 2)
NINASAM QUARTERLY NEWS LETTER
PUBLISHED EVERY FEB;MAY;AUG;NOV.
ANNUAL SUBSCRIPTION: Rs.25 (TWENTY FIVE ONLY)
FOR PRIVATE CIRCULATION
NINASAM HEGGODU (SAGAR) KARNATAKA 577 417

ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ

ಹೆಗ್ಗೋಡು (ಸಾಗರ) ಕರ್ನಾಟಕ - ೫೭೭ ೪೧೭

ಈಚಿನ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು

ಕುಮಾರಿಲಭಟ್ಟ

(ಅಕ್ಷರ ಚಿಂತನ ಮಾಲೆ - ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಅನುವಾದಗಳು
- ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಷಿ, ಎಂ.ಎಂ. ಹೆಗಡೆ ಸಿದ್ದಾಪುರ)

ರೂ. ೫೦

ಸಾಹೇಬರು ಬರುತ್ತಾರೆ

(ಗೊಗೋಲ್ ನಾಟಕ ರೂಪಾಂತರ -
ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ.)

ರೂ. ೪೫

ರಿಕ್ತ ರಂಗಭೂಮಿ

(ಗ್ರೊಟೋವ್‌ಸ್ಕಿ ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಅನುವಾದಗಳು -
ಟಿ.ಪಿ. ಅಶೋಕ)

ರೂ. ೪೦

ಈವರೆಗಿನ ಹೇಳತೇನ ಕೇಳ

(ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ - ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯ)

ರೂ.೧೫೦

ಮಾವಿನಮರದಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣು

(ನಾಟಕ-ರಂಗಭೂಮಿ ಕುರಿತ ಬರಹಗಳು - ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ.)

ರೂ.೧೦೦

ಶಕ್ತಿಶಾರದೆಯ ಮೇಳ

(ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡಕಾವ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನ- ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್)

ರೂ.೧೫೦

ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸನಿಹೆ

(ದಾರಿಯೋ ಫೋ ನಾಟಕ ಮರುರೂಪ - ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ.)

ರೂ. ೪೫

ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸ್ವಗತ

(ಸಮಾಜ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕುರಿತ ಕಿರು ಬರಹಗಳು - ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ.)

ರೂ. ೮೫

ಹಸುಬಿ

(ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ - ಡಾ. ಶಾಲಿನಿ ರಘುನಾಥ)

ರೂ. ೮೦

ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ದೇಶಭಾಷೆ

(ಅಕ್ಷರ ಚಿಂತನ ಮಾಲೆ - ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕುರಿತ ಚಿಂತನಬರಹಗಳು
- ಷಲ್ವನ್ ಪೂಲಾಕ್, ಅನು: ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ.)

ರೂ. ೧೦೦

ಕಿಟಕಿ ಕನ್ನಡಿಯಾದಾಗ

(ಕನ್ನಡ-ತಮಿಳುಗಳ ಮಿಲನ-ಮುಖಾಮುಖಿ ಕುರಿತು -ಟಿಆರ್‌ಎಸ್ ಶರ್ಮ)

ರೂ. ೧೦೦

ಬೆಳಕಾಯಿತು ಕರ್ನಾಟಕ

(ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ತಿನ ಇತಿಹಾಸ - ಗಜಾನನ ಶರ್ಮ)

ರೂ. ೩೭೫

third cover